

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ANUL XVI NR. 15 (619) — 8 aprilie 1967

Flacăra

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

PE PRIMUL PLAN!

TRANSFORMAREA UNITĂȚILOR AGRICOLE DE STAT ÎN CENTRE MODERNE, DE MARE RANDAMENT

Opinia publică din țara noastră a primit cu satisfacție recenta Hotărâre a Plenarei C.C. al P.C.R. luată în scopul întăririi continue a unităților agricole de stat.

În legătură cu acest important document, ne-am adresat tov. **VICTOR PELIN**, directorul planificării și organizării muncii din Departamentul Gostat, solicitându-l a informa pe cititorii noștri cu privire la preocupările pentru traducerea în viață a măsurilor preconizate.

— **Care este caracteristica măsurilor cuprinse în Hotărâre?**

— Principala caracteristică o constituie așezarea pe baze noi a problemelor cheie ale activității economice a întreprinderilor ca: planificarea, finanțarea, conducerea și organizarea producției. În îmbunătățirea conducerii unităților agricole de stat elementul nou este trecerea specialiștilor la conducerea nemijlocită a producției. Desființarea verigilor intermediare ale actualei forme de conducere — care sustrăgeau un însemnat număr de specialiști de la activitatea productivă — va asigura procesului de producție o conducere competentă, calificată, capabilă să aplice în mod creator, la nivelul țărilor cu o agricultură avansată, tehnologia modernă. Reducerea indicatorilor și elaborarea planului de producție și economico-financiar de către fiecare unitate în parte, corespunzător condițiilor și posibilităților concrete de care dispune, vor face posibilă o planificare corectă, în raport cu baza materială existentă, mobilizarea tuturor rezervelor locale și ridicarea eficienței economice a întregii activități. Măsurile privind adaptarea sistemului de finanțare și creditare la specificul producției agricole vor permite la rândul lor asigurarea unităților agricole de stat cu mijloacele financiare necesare, în mod operativ și în raport cu nevoile producției. De asemenea, se va înlătura formalismul existent în prezent în relațiile dintre bancă și unități. Reducerea numărului indicatorilor, introducerea unor documente simple, adaptate specificului activității fiecărei unități, vor face totodată ca evidența să se simplifice și să constituie în mîna conducătorului un instrument operativ și eficient de informare și urmărire periodică a îndeplinirii sarcinilor de plan.

— **După cum se știe, Plenara a hotărât îmbunătățirea structurii agriculturii de stat. Ce se întreprinde pentru**

a se crea cadrul organizatoric necesar aplicării măsurilor stabilite?

— În noul sistem organizatoric, unitatea de bază o va constitui ferma agricolă specializată pe diferite profiluri. Fermele ce urmează a lua ființă vor lucra ca unități de sine stătătoare, cu competență deplină în administrarea bunurilor de care dispun. Ele vor avea gestiune proprie și vor răspunde direct de realizarea sarcinilor privind producția marfă, de executarea planului de venituri și cheltuieli. Acordarea unei autonomii depline șefului de fermă în ceea ce privește organizarea și conducerea procesului de producție va da posibilitate acestuia să-și evidențieze calitățile de bun gospodar și organizator al producției pe baze științifice, va stimula inițiativa în descoperirea și valorificarea rezervelor existente pentru creșterea producției și productivității muncii.

— **Dar ceilalți lucrători cum vor fi cointeresați?**

— Recentă Hotărâre stabilește noi principii de salarizare și premiere, în strictă dependență de producția și beneficiile obținute. Aceste principii au la bază cointeressarea colectivă în rezultatele finale ale fermei. Astfel, toți lucrătorii permanenți dintr-o fermă trebuie să participe în mod solidar la realizarea și depășirea planului fermei și, ca urmare, să beneficieze de aceste rezultate.

— **Unde va fi experimentat pentru început noul sistem de organizare?**

— Încă din acest an urmează a lua ființă mai multe ferme și întreprinderi agricole de stat în regiunile București, Banat, Dobrogea și altele. Activitatea lor va fi deosebit de utilă pentru pregătirea condițiilor de extindere a noii forme organizatorice în toată agricultura de stat, în cursul anului 1968. Se poate afirma cu toată convingerea că aplicarea noului sistem de conducere și organizare, bazat pe lărgirea atribuțiilor, competenței și răspunderii celor ce lucrează în sfera nemijlocită a producției agricole, va contribui în cel mai înalt grad la gospodărirea cu maximum de eficiență a tuturor mijloacelor puse la dispoziție de stat, la creșterea continuă a producției, la reducerea cheltuielilor și sporirea rentabilității tuturor unităților agricole ale statului.

G. BRĂTESCU

ECONOMISIREA METALULUI ÎN ATENȚIA UZINELOR

Uzina «Progresul» Brăila este cunoscută în întreaga țară și chiar și peste hotare pentru mașinile și utilajele pe care le produce: excavatoare, rulouri compresoare, consoare, osii pentru vagoane de cale ferată, construcții metalice pentru siderurgie și altele. În anul trecut uzina a depășit normele de consum ale metalului cu 530 de tone. Pentru a înlătura această stare de lucruri, colectivul uzinei a efectuat un studiu comparativ pentru a stabili nivelul la care se află produsele sale în ce privește consumul de metal față de cele mai reușite tipuri similare realizate în alte țări. Pe această bază s-a proiectat excavatorul de 0,4 mc, modernizat. Ca urmare, greutatea noului produs a fost redusă de la 36,7 tone pe mc la numai 29 de tone. La aceasta se adaugă faptul că se utilizează întreaga putere a motorului, iar productivitatea utilajului este mai mare cu 30 la sută. Datorită acestor caracteristici, noul produs își va păstra multă vreme competitivitatea pe piața externă.

La un alt produs al uzinei, ruloul compresor, studiile întreprinse au scos la iveală importante posibilități de reducere a consumului de metal. În uzină s-a întocmit proiectul de execuție a ruloului compresor modernizat, a cărui greutate se reduce cu 1,5 tone metal pe bucată. Calea principală pentru reducerea consumului de metal și la celelalte utilaje la uzina «Progresul» din Brăila este reproiectarea. Desigur că nu au fost neglijate nici alte căi.

Revizuirea permanentă a planurilor de croire, la care se adaugă rezultatele acțiunilor de proiectare a unor repere și subansambluri, de micșorare a adaosurilor de prelucrare la piesele turnate, extinderea turnării în matrice au permis ca în acest an colectivul Uzinei de vagoane din Arad să prevadă la normele de consum planificat de metal o substanțială reducere față de 1966. Ea echivalează cu metalul necesar construcției a 63 de vagoane de marfă descoperite. La aceasta, uzina a adăugat recent un angajament de prestigiu: să economisească în plus 250 tone de metal. Secția care a dat tonul în întreaga uzină pentru reducerea indicelui de utilizare a metalului a fost secția de debitare.

Coefficientul de utilizare a metalului la Fabrica de scule Rîșnov a fost în 1966 sub 50 la sută. Pentru a diminua consumul exagerat de metal, în întreprindere s-au format colective pe secții și ateliere care au depistat toate canalele prin care se irosește metalul. Apoi, pe baza unui plan de măsuri bine studiat, s-a trecut la unificarea tehnologiei de fabricație de-a lungul întregului proces de producție, au fost verificate toate SDV-urile, a fost asigurată asistența tehnică în toate schimburile și atelierele. Săptămînal se analizează procentul rebuturilor. Rezultatele sînt concludente: în ianuarie, consumul de metal a fost redus pe întreprindere cu 40 la sută față de media înregistrată anul trecut.

Ion AGAPI

ÎN ACELAȘI TIMP cu lucrările prevăzute în campania agricolă de primăvară, cooperatorii din comuna Apostolache, regiunea Ploiești, pregătesc și terenul pentru viitoare culturi de vii și livezi. E unul din numeroasele aspecte ale preocupării pentru utilizarea rațională a suprafețelor productive.

cel mai bun cinematograf din cîmpina e... la ploiești

De-o fi ploaie, vînt sau nea, zi sau noapte, spectacol bun sau prost, lumea dă năvală spre cinema. Cozile se instalează cu noaptea-n cap și oamenii așteaptă ore în șir ca să apuce un loc. Unii stau și de cite două-trei ori și vînd apoi biletele cu suprapreț celor care nu au timp, răbdare sau picioare zdravene (cifra de afaceri record: 25 lei pe un bilet la «Dacii»).

Această dragoste explozivă pentru cea de-a 7-a artă își are însă tîlcul ei amar. La Cîmpina există un singur cinematograf. Pentru cei 22 865 de locuitori ai orașului, o singură sală de cinema. Spectacolele încep la 8 dimineața și se termină la 12 noaptea. Cele 465 de locuri ale sălii cinematografului sînt vîndute astfel de cite 7 ori pe zi. Și totuși e prea puțin. Într-o localitate cu 15 unități industriale și de construcții, cu aproximativ 10 000 de muncitori și 2 000 de ingineri, medici și profesori, publicul asediază sala de spectacole ca pe vremea cronografului lui Edison. Mai mult decît altădată, deoarece pe vremea cînd orașul avea numai 14 000 de locuitori existau 4 cinematografe!

Primul, așezat lîngă Uzina mecanică, a dispărut cu 3 ani în urmă. S-a întîmplat așa că cei de la U.M.C. s-au certat zdravăn cu vecinii lor, I.A.P.S.-iștii (Întreprinderea de aprovizionare cu piese de schimb). Mărul discordiei: calea de acces. «De ce trec cei de la I.A.P.S. prin fața întreprinderii noastre? Ei, lasă că-i învățăm noi minte!» Și au tras voiniciei un gard zdravăn de-a curmezișul drumului, l-au întors pe după sala de cinema și, mărind curtea întreprinderii, au înghițit și cinematograful. Cine a mai văzut cinema public în curtea unei uzine? Tocmai de aceea a fost transformat în sală de cantină. Cînd doi se ceartă... al treilea... pierde. Cîmpinenilor le-au mai rămas trei cinematografe, dar nu pentru multă vreme.

Următorul a fost desființat în același

an, considerîndu-se că localul e degradat. A fost donat spre refacere U.C.F.S.-ului, care l-a transformat în sală de gimnastică.

Cel de-al treilea, aflat la periferia localității, a dispărut și el într-o zi, de bătrînete, de inimă rea, cert e că s-a stins peste noapte. Din cei 4 negri mitei a mai rămas doar unul, dar nici acesta pentru lungă vreme. Actuala sală de cinema, suprasolicitată, va trebui să intre în reparații capitale ceea ce, în fapt, va duce la desființarea completă a rețelei cinematografice din Cîmpina.

Ce vor face locuitorii? Ce fac și în prezent. Nu găsesc bilete, dau o fugă pînă la... Ploiești. Cu trenul, 5 lei dus, 5 lei întors. Socotînd că două mii de cetățeni fac treaba asta o dată pe lună, ajungem la concluzia că suma globală cheltuită pe C.F.R. ar ajunge pentru construcția unui nou cinematograf.

Nu facem acest calcul pentru a sugera Sfatului popular orășenesc deschiderea unei fiște de subscripție (asta ne-ar întoarce cu aproape un secol în urmă, pe vremea cunoscutului slogan: «Dați un leu pentru Ateneu»), ci pentru a reaminti grava nepăsare a organelor locale din Cîmpina pentru timpul liber al concetățenilor lor, pentru viața culturală a orașului. Vinovați sînt mai mulți: sfatul orășenesc, comitetul de cultură și artă, întreprinderea cinematografică regională, sfatul popular regional.

Puțină inițiativă, oleacă de treabă bună făcută cu tragere de inimă și simț gospodăresc și avantajele ar fi de partea tuturor. Cheltuielile pentru construcția unei noi săli s-ar amortiza într-o perioadă relativ scurtă, întreprinderea cinematografică ar realiza beneficii substanțiale și, lucrul principal: cîmpinenii nu si-ar mai face sînge rău așteptînd săptămîni la rînd ca să vadă un spectacol de cinema.

L. MAIOR

fără comentarii

În primele două luni ale acestui an, unui număr de 22 de întreprinderi producătoare, organizații, agenții comerciale și alte unități economice din Constanța le-au fost refuzate produse și mărfuri ca necorespunzătoare din punct de vedere al calității.

La Fabrica de celuloză și hîrtie din Palas, bunăoară, cele două refuzuri de calitate din această perioadă, în valoare de 39 000 lei, au fost făcute de alte fabrici de hîrtie din țară, deoarece sururile de hîrtie prezentau cîte la suprafață din cauza conținutului mare de celuloză din paie (circa 75 la sută) în detrimentul celei din răsinoase.

La Agenția Ministerului Comerțului Interior au fost efectuate șapte refuzuri de mărfuri alimentare destinate I.C.R.A. din țară, în valoare de 557 000 lei. Este vorba de conserve de pește, icre de Mancliuria, banane, pește sărat, care

s-au dovedit necorespunzătoare consumului, precum și de o cantitate de citrice cu procent ridicat de «stricate».

La D.R.E.F. cele două refuzuri se referă la produse livrate de ocoalele silvice Tulcea și Babadag, reprezentînd material lemnos cu noduri, coajă infundată, piese subdimensionate, piese cu găuri etc.

La I.C.I.L. Constanța s-au refuzat în această perioadă, printre altele, 528 kg cașcaval Dalia, 58 kg cașcaval Dobrogea și 25 kg unt, iar la I.S. «Munca» 2 720 sticle de 1/1 litri cu suc de roșii (fiind înghețate și crăpate) și alte produse.

În total, în perioada sus-menționată au existat 25 de cazuri în care au fost refuzate mărfuri datorită calității necorespunzătoare. Valoarea mărfurilor respinse însumează 1 085 000 lei. Cine plătește?

N. SIMION

glume penibile

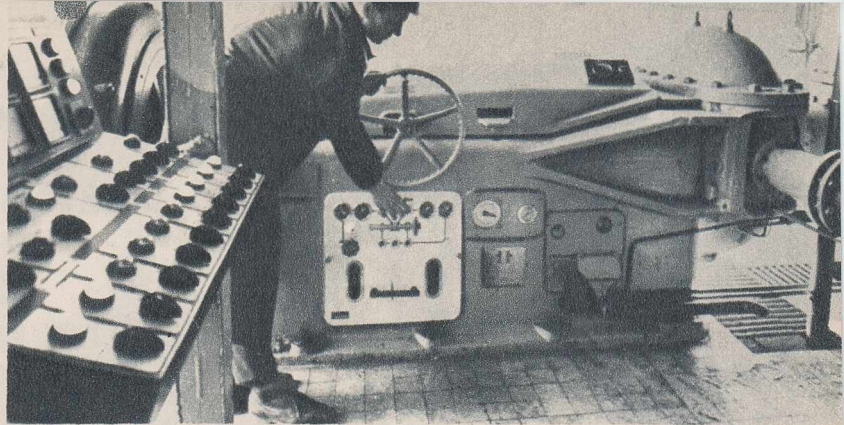
Ultimul «Dialog la distanță» ne-a obligat să pătrundem, volens-nolens, în viața particulară a tinerilor interpreți, grație inovațiilor de ultimă oră realizate cu concursul prezentatorului Mihai Florea. Am aflat, de pildă, că solistul concertului de Dvorak a fost nevoit să părăsească flautul și să se apuce de violoncel pentru că are buzele prea groase (ce informație prețioasă!), iar una dintre tinerele speranțe «n-are mamă, n-are tată, deoarece a fost găsită într-un compartiment de tren, abandonată de părinții ei legitimi».

Astfel stînd lucrurile, nu ne-am fi mirat de loc să aflăm în continuare că, să zicem, șeful de orchestră suferă de sciatică și e la al patrulea divorț, rapso-

dul popular e copil de pripas și făcător de minuni, iar membrii corului cîntăresc în bloc 10 000 kilograme și 4 dintre ei fac injecții antirabice.

Sîntem și noi de acord că butadele, replicile prompte, intervențiile de moment și, mai ales, șarjele prietenești au darul de a înviora simțitor desfășurarea unui spectacol. Prezentatorii investiuți cu această dispoziție naturală, capabili să execute în mod spontan asemenea piruete spirituale, nu se găsesc, știm, la tot pasul, dar nici nu sînt de negăsit. Televiziunea îi caută însă cam de multă vreme.

Ilie BĂBEANU

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI implică, între altele, și dotarea cu utilaje corespunzătoare a întreprinderilor, folosirea judicioasă a acestora. La C.I.L.-Blaj, de exemplu, o nouă mașină montată recent în secția de defibrizare a permis colectivului acestei secții să sporească capacitatea de producție cu 30 la sută.

600 DE TURIȘTI AMERICANI VIZITEAZĂ ROMÂNIA. La 1 aprilie a ancorat în portul Constanța motonava de pasageri «Independence», aparținînd companiei «American Export Isbrantsen Lines». Cei 600 de turiști sosiți din Statele Unite au vizitat stațiunile litoralului românesc, iar o parte dintre ei au fost în ace ași dimineață oaspeții Bucureștiului. Scurta vizită a prilejuit și o reîntîlnire cu muzica populară românească, rămasă în memoria publicului american cu ocazia turneelor de succes întreprinse în S.U.A. de către ansamblurile folclorice din țara noastră.

o carte pentru adolescenți?

Nuvela lui Corneliu Buzînschi, prezentată cititorilor cu această copertă, ne istorisește întîmplările zilnice ale unei tinere școlărițe. Autorul nu precizează vîrsta eroinei, dar înțelegem totuși că e vorba de o fetișcană de vreo 14-15 ani. O tinăra urlică, romanțioasă și plimbăreață, care își adoră părinții, iubește un băiat îmbrăcat într-un costum cu mineci scurte și încearcă primele aventuri galante în compania unui domn cu barbă și mașină personală... În general, cîte puțin din tot ceea ce constituie regula sau excepție în viața unei tinere fete, obligată biologic să străbată etapa dificilă a pubertății.

Nuvela (despre calitățile sau viciile căreia vom vorbi cu altă ocazie) se adresează, desigur, persoanelor adulte (sau în orice caz tinerilor trecuți cu bine dincolo de pragul superior al adolescenței): Tocmai de aceea nu mică ne-a fost nedumerirea cînd am văzut că «Planul editorial pentru literatură beletristică 1967» încadrează lucrarea la capitolul «Literatură pentru adolescenți și școlari». De altfel, librării s-au conformat «stricto sensu» și au instalat-o în standurile rezervate cărților pentru copii.

E vorba de o gravă eroare a celor care au redactat planul editorial? Pînă una alta, cartea, și mai ales coperta, suride îmbietor tinerilor vizitatori ai librăriilor. Întîmplarea ne aminteste, nu știu de ce,

cunoscutele anunțuri instalate de către patronii cinematografele de altădată: «Film interzis copiilor sub 16 ani». Asta tocmai pentru ca săliile să fie umplute cu școlari travestiți în spectatori, fără chipul și număr matricol la mîneca uniformei.

I. OBROCEA

CORNELIU BUZÎNSCHI

STRIGĂTUL

TOATE ACESTEA AU FOST OBTINUTE DIN PETROL.

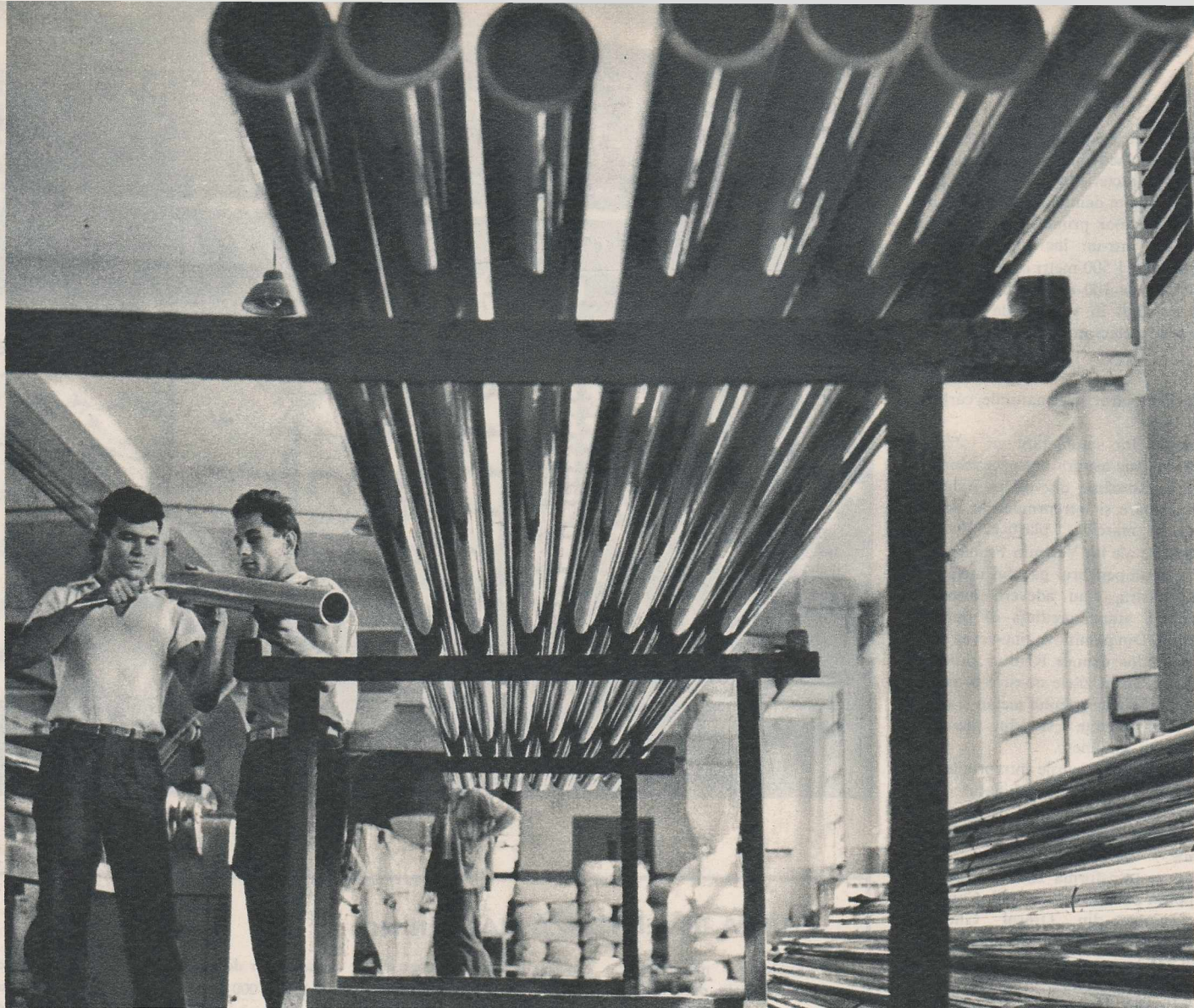
Cele mai multe articole din mase plastice, de la periuța de dinți și pînă la cele mai delicate părți ale navelor cosmice, sînt fabricate astăzi în principal din compuși de origine petrolieră. Aceștia, la rîndul lor, sînt realizați prin tratarea și prelucrarea chimică a țîțeiului. Fotografia de mai sus vă înfățișează un grup numeros de obiecte obținute din petrol. Deși în imagine totul e «sintetic», inclusiv casa (în afară de o mare parte a automobilului și de unele accesorii), această listă nu prezintă decît o mică, o foarte mică parte a lucrurilor născute o dată cu marea explozie a petrochimiei mondiale.

Ca structură, moleculele gigant (macromoleculele) sînt alcătuite, fiecare în parte, dintr-o moleculă simplă numită «mer», care se repetă de nenumărate ori. Moleculele sînt legate între ele prin valențe sau legături chimice principale. Macromoleculele legate în lanț formează polimerii care, măriți de cîteva mii de ori, ar arăta ca această ghirlandă multicoloră înfățișată în fotografia de mai jos.

ce astep molec

● ÎNFĂȚIȘAREA MASELOR PLASTICE ● POLIMERII SINTETICI ASTĂZI ȘI ÎN PERSPECTIVĂ ● BOGĂȚIILE SUBTERANE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII?

Polimerii sintetici pot înlocui cu succes unele produse fabricate din materiale feroase. Aceste conducte din p.v.c. au fost realizate la Fabrica de mase plastice București.

În accepțiunea largă a cuvintului, prin «plastic» se înțelege orice obiect sau material căruia i se poate da prin modelare forma dorită. Plastic e lutul care se unduiește docil între palmele mesterului olar, plastice sînt asfaltul, ceramica și rășinile naturale. Plastice au fost balsamurile aromate folosite de vechii egipteni și chiar bitumul, strămoșul lianților, care a prins jocul policrom al plăcuțelor de mozaic descoperite de arheologi la Ur și Ninive, în Babilon sau în legendara țară a olmecilor mexicani.

Plastice sînt pictura, sculptura și, în sens metaforic, chiar și... substanța fluidă a fanteziei noastre.

Cu toate acestea astăzi cînd spunem «plastic» ne gîndim în primul rînd la marea varietate a produselor fabricate pe cale sintetică. Fenomenul e perfect explicabil: lumea modernă este, literalmente, invadată de materiale plastice. Haina de toate zilele, servieta, tapiseria modernă, anvelopa automobilului, ambalajul, cablul electric, geamul avionului, proteza dentară, jucăriile, armăturile din galeriile minelor, vopselele, valvulele artificiale ale cordului omenesc, tacîmurile, farfuriile, paharele — pretutindeni, în aer, pe pămînt și în subteran s-au instalat astăzi produsele obținute pe cale sintetică. Descifrînd structura intimă a materiei și intrînd în lumea nevăzută a macromoleculilor, chimia a realizat treptat modele identice, investite cu proprietăți și calități asemănătoare.

Așa s-a născut împărăția polimerilor sintetici, unul dintre cele mai spectaculoase și fascinante domenii ale științei.

ITINERAR PLASTIC

Toată lumea cunoaște povestea tinerilor ușuratici care s-au dorit stăpîni într-o țară fără bătrîni și care, mai apoi, rămași singuri de capul lor, s-au apucat, bezmetici, să împletească din nisip o frînghie cerută de niște dușmani vicleni.

Istoria aceasta cu tîlc și umor acid a fost născocită, fără doar și poate, înainte de inventarea... polimerilor sintetici. Nu de alta, dar astăzi funiile, odgoanele și cablurile cele mai solide se fac chiar din nisip. Silicea prelucrată chimic dă naștere siliconului, o substanță macromoleculară, rudă în «linie dreaptă» cu ceilalți polimeri.

Marea varietate a produșilor macromoleculari își trage obîrșia, paradoxal, doar din cîteva materii prime existente în natură. Am pomenit în rîndurile de mai sus silicea. Prima sursă a fost însă

lemnul, din trupul căruia chimiștii au smuls celuloza, care la rîndu-i a întemeiat marea familie a hîrtiei, mătăsurilor artificiale, lacurilor, peliculelor fotografice etc. Părinții legitimi ai celor mai numeroși polimeri rămîn însă bogățiile subsolului: cărbunele, petrolul, sarea și gazele naturale. S-ar putea astfel spune că prima pagină a materialelor plastice a fost scrisă în vremuri imemorabile, pe vremea cînd tînăra noastră planetă, zguduită de convulsii geologice, a înghițit continente întregi cu animale gigantice și coloși vegetali. Materialele plastice, obiectele acestea «atît de sintetice», poartă fiecare în parte o bucățică din îndepărtata viață organică păstrată de milioane de ani în viscerele pămîntului.

De fapt, semnele «eredității» sînt prezente aproape în toate articolele fabricate din polimeri sintetici. Acestea s-au dovedit elastice (ca orice gaz), pot curge

m de la lele. gant

de Liviu TIMBUS

(proprietatea lichidelor) și sînt rezistente la tracțiune, încovoiere, șocuri termice etc. (calități caracteristice unor solide). În plus, o calitate demnă de reținut: chimizarea materiilor prime permite valorificarea lor într-un înalt grad. În țara noastră, din 1 500 metri cubi gaz metan, în valoare de 100 lei, se obține policlorură de vinil în valoare de 6 000 lei, care prin prelucrare ajunge la 12 000 lei.

*

Așadar, petrol, gaze naturale, cărbune, sare, lemn.

Simpla lor enumerare ne oferă o largă imagine asupra perspectivelor deschise în România dezvoltării industriei producătoare și întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice. Versurile înflăcărâte ale lui Valentin Frank (1643-1697), descoperitorul gazului metan din țara noastră, s-au adeverit întocmai: «Dobindii atunci credința că puterea-i neseacă/ Din pămînt va ține-aevea peste-al veacurilor drum!» Rînduri profetice, atestate abia în zilele noastre o dată cu «redescoperirea» gazului metan și cu cea de-a doua tinerețe a stufului, țiteiului și cărbunelui românesc.

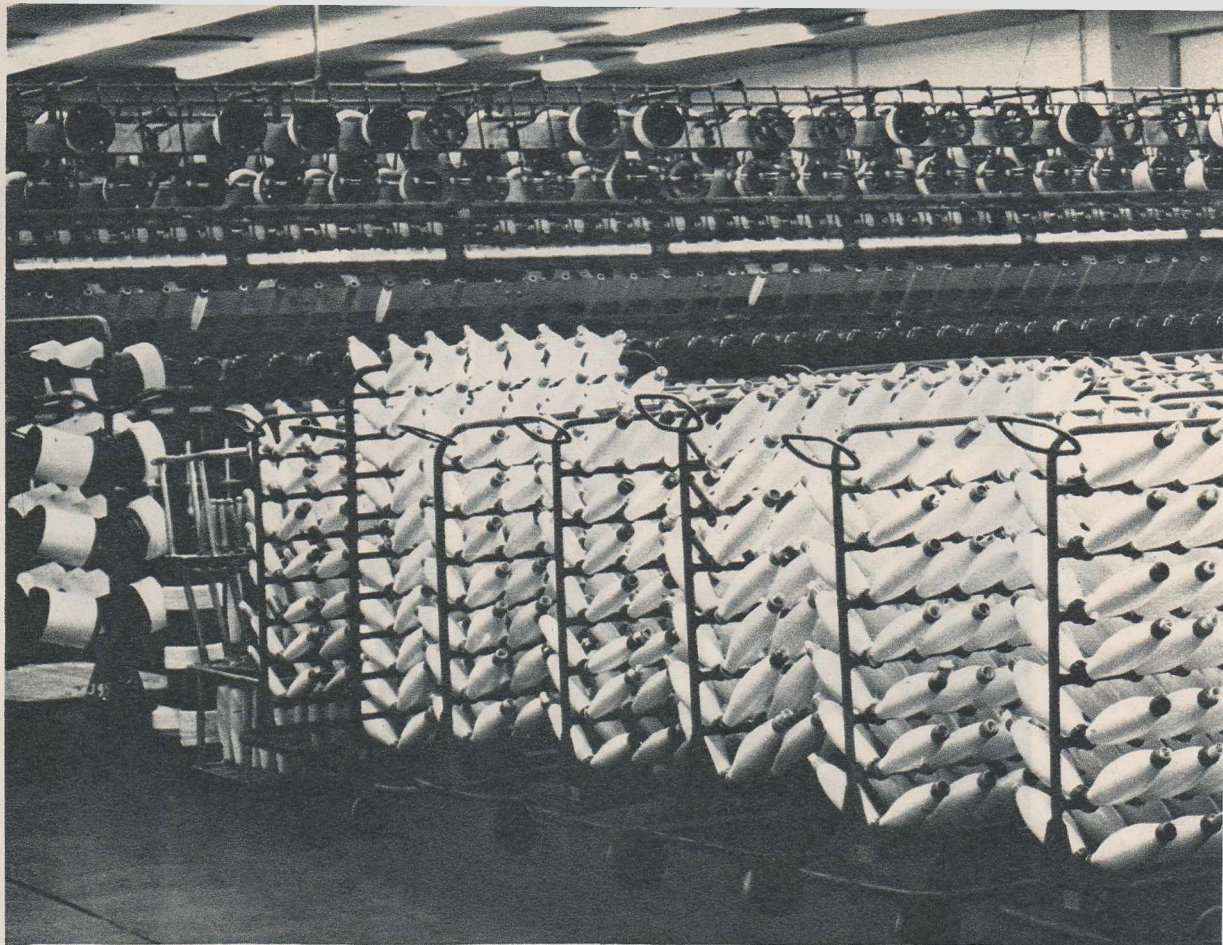
Dovadă o fac marile întreprinderi ale industriei chimice: Combinatul petrochimic de la Brazi, locul de naștere al polietilenei românești, Combinatul chimic Borzești, unde gazul metan se transformă zilnic în acetilenă și apoi în policlorură de vinil, Combinatul chimic din Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, care realizează polistirenul, și uzina de la Săvinești, patria relonului și rolanului românesc.

Producem bachelită și aminoplast la Făgăraș, stiplex (așa-numitul diamant plastic) la Copșa Mică, hirtie la Brăila și Călărași. Intrarea în producție a marelui Combinat petrochimic de la Pitești și a Uzinei chimice din Rimnicu-Vilcea va spori producția polimerilor sintetici în anii cincinalului de peste două ori.

Metamorfoza «maselor plastice» (întrebuintăm și noi această denumire cunoscută de toată lumea, cu toate că specialiștii disting în domeniul macromoleculor sintetice trei grupe separate: mase plastice, elastomeri și fibre sintetice) se încheie în sectorul de prelucrare. Fabricile și uzinele prelucrătoare transformă **polietilena** în ambalaje, jucării, bidoane, saci, **polistirenul** în articole de galanterie, în piese pentru industria electrotehnică, **policlorura de vinil** în covoare, articole de îmbrăcăminte, obiecte de uz casnic, țevi, reperi industriale, **fibrele sintetice** în țesături și lînă artificială. O mie și una de produse, de la perișta de dinți și pînă la sensibilele și prețioasele aparate chirurgicale.

Aria lor largă de răspîndire este îndeobște cunoscută. Este cunoscută de asemenea și marea atracție pe care articolele din mase plastice au exercitat-o întotdeauna asupra publicului consumator. Nu e de mirare deci că cerințele crescînde și pretențiile mereu sporite ale cumpărătorilor au depășit cu mult oferta existentă în sectorul de desfacere. Cei ce au salutată cu entuziasm apariția în țara noastră a primelor articole fabricate din materiale sintetice se declară astăzi nemulțumiți — și pe bună dreptate — întîlnind în magazine mereu aceleași produse, un sortiment sărac, prezentat în forme și culori puțin variate.

Din «plastice» se pot executa nenumărate obiecte, dar această extremă varietate presupune tocmai de aceea o speciali-

CHIMIA INVENTEAZĂ MATERII NOI

Explozia materialelor plastice e de dată relativ recentă, dar strădania chimiștilor de a imita natura, de a crea copii identice în stare să înlocuiască materialele clasice, e mult mai veche.

Primul a fost Charles Goodyear, care în anul 1852 are ideea de a supravulcaniza cauciucul natural adăugînd mult mai mult sulf decît cerea rețeta. El obține astfel, cu totul întimplător, ebonita.

Treisprezece ani mai tîrziu își face intrarea în lumea materialelor artificiale «xilolitul», inventat de englezul Alexander Parker din Birmingham. Un amestec de nitroceluloză, alcool, camfor și ulei de ricin.

Nitroceluloza exercita însă o mare putere de atracție și asupra altor inventatori. Creatorul ei, chimistul Christian Frederick Schönbein, o dizolvă într-un amestec de eter și alcool și obține un lichid viscos care, uscîndu-se, se transformă într-un film transparent: coloidul, prețuit îndeosebi de către medici și fotografi.

Spre sfîrșitul veacului trecut francezul Hilaire de Chardonnet inventează un procedeu de filare, prin plăci de agat cu orificii fine, a soluțiilor de nitroceluloză și realizează astfel «firul transparent», moale, cilindric, cu aspect de mătase,

în fapt începutul industriei fibrelor artificiale. E adevărat, la început rochiile doamnelor se aprindeau ușor chiar de la flacăra unui chibrit, dar materialul era fin și țesătura elegantă.

Familia materialelor artificiale a crescut însă vertiginos la începutul veacului nostru, mai ales după ce Leo H. Baekeland (1863-1944), chimist belgian emigrat în America, inventează bachelita. Baekeland pornește de la fenol și formaldehidă, pe care le condensează și obține astfel, în 1907, o substanță solidificată care, împrumutînd numele inventatorului, a devenit primul material care se întărește prin încălzire, fără să se mai poată îmuiua.

Laboratoarele de cercetare ale marilor uzine chimice căutau însă cu înfrigurare noi substanțe capabile, prin prelucrări chimice, să se transforme în molecule gigant. Clorura de vinilin, stirenul, etilena, tetrafluoretilena, compuși ai siliciului, devin rînd pe rînd punctele de pornire a unor noi polimeri. Și o dată cu acestia momentul constituirii unei adevărate științe a polimerilor, marcat prin celebrele lucrări ale germanului Herman Staudinger. Acesta așază, în anul 1926, teoria maselor plastice pe bazele unei concepții clare. El demonstrează realitatea existenței

moleculor de lungimi mari de 1 000 angstromi și pune în lumină ideea fundamentală potrivit căreia dimensiunile excepționale ale macromoleculor determină apariția unor noi modele de comportare fizico-chimică.

Pionier al folosirii razelor X în cercetarea structurii fibrelor, Herman Mark, director de cercetări al trustului I.G. Farben între anii 1927 și 1932, pune bazele producerii industriale de polistireni, polivinili, poli-acrilici și cauciucuri artificiale.

Wallace H. Carothers (1896-1937) obține celebrul nylon 66. Noul produs a fost introdus cu surlele și trîmbișele reclamei pe piață și a cucerit o zonă de desfacere uriașă, fiind folosit și unde se potrivea, și unde nu.

Pornind de la alți diacizi și alte diamine sau de la cu totul alte substanțe, chimiștii sovietici, germani, englezi au fabricat «mătasea» lor sintetică: perlonul, orlonul, acrilonul. A venit apoi rîndul poliesterilor care dau fibrele neșifonabile: terilenul, tergalul etc.

Premiul Nobel distinge pe italianul Giulio Natta și pe germanul Karl Ziegler, în anul 1963, pentru lucrările lor asupra catalizei și sintezei stereospecifice. Primele aplicații ale acestor

descoperiri datînd din anul 1954 (sinteza polietilenei la joasă presiune) nu înseamnă decît un moment al unei viitoare istorii pasionante. În perspectivă se întrevede posibilitatea de a construi după un plan prealabil molecule cu însușiri precomandate.

Istoria maselor plastice este în plină desfășurare. Se creează polimeri cu greutate moleculară de circa 1 milion, ca polietilena acad. Costin D. Nenișescu; se «grefează» pe scheletul molecular al unor polimeri radicalii altor tipuri de polimeri; se creează polimeri organo-anorganici, care îmbină însușirile mineralelor cu cele ale substanțelor din țesuturile organice.

Sinteze rapide de polimeri, bazate pe teoria reacțiilor înlănțuite și ramificate a chimistului englez C.N. Hinshelwood și a chimistului sovietic N.N. Semionov (ambii laureați ai Premiului Nobel pe anul 1956), sinteze stereospecifice, tratamente cu izotopi radioactivi, cercetări de structură cu cele mai fine mijloace spectroscopice, iată cîmpul de cercetări din care va rodi o viitoare producție de materiale sintetice de zeci de ori mai mare și mai diversă decît cea actuală.

Uzina de la Săvinești, principalul furnizor de fibre și fire sintetice.

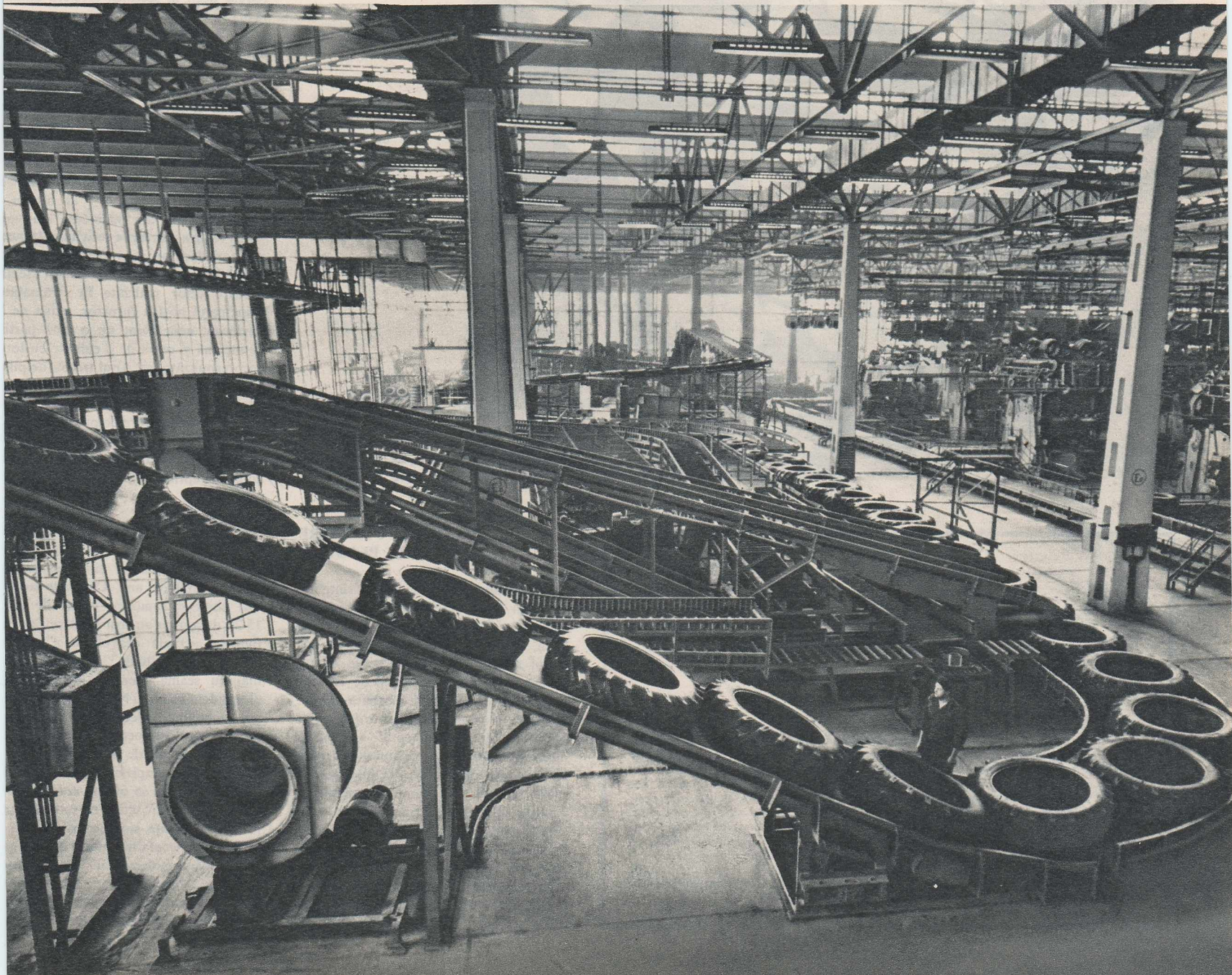

zare strictă a unităților producătoare. «Am vizitat multe fabrici de mase plastice din străinătate — ne-a spus tov. ing. Mihai Lucaci, directorul Uzinei de prelucrare a maselor plastice-București — dar nicăieri n-am întâlnit situația din întreprinderea noastră. Noi facem de toate: țevi din p.v.c., piese industriale, articole de uz casnic, articole sportive etc. Acest amalgam de produse, și deci și de preocupări, frânează lărgirea gamei sortimentale, ne obligă să realizăm din toate câte puțin, să repetăm mereu fabricarea aceluiași sortiment». Din sutele de modele de obiecte de folosință personală, de uz gospodăresc, articole de plajă și camping — propuse industriei — puține, mult prea puține au izbutit să ajungă pînă la cumpărători.

Adoptarea noilor modele mai cunoaște

(Continuare în pag. 8)

▼ **Elastomerii, macromolecule obținute pe cale sintetică, constituie materia primă pentru anvelope. Fotografia noastră vă înfățișează un aspect de la uzina de anvelope «Danubiana».**

NE VOM HRĂNI CU MÎNCĂRURI SINTETICE DERIVATE DIN PETROL?

Proteinele vegetale și animale, substanțe nutritive de bază în dieta alimentară a omului, sînt din punct de vedere structural compuși macromoleculari. Această descoperire i-a îndemnat pe chimiști să prefigureze cea mai îndrăzneată realizare a științei: fabricarea pe cale sintetică a principalelor alimente.

Încă de pe acum marile industrii petroliere studiază modul de a produce «mîncare din petrol». S-a descoperit de pildă că unele microorganisme aparținînd grupurilor candida, micrococcus și pseudomonas se dezvoltă în mod deosebit cînd trăiesc în petrol. Aceste microorganisme se hrănesc cu petrol, îl asimilează și îl transformă în proteine. Folosind această tehnică — în prezent experimentată numai în laboratoare — chimia, sînt de părere specialiștii, ar putea furniza mult cerutele proteine. La început, pe cale indirectă. «Hrana» obținută din petrol ar sluji drept furaje pentru animale (și deci proteine pentru oameni), ceea ce ar avea drept urmare transformarea pășunilor în suprafețe destinate altor culturi.

însă un obstacol principal: sistemul proiectare-avizare. Drumul spinos, handicapat de surprize, care leagă proiectarea de avizare însumează nu mai puțin de 16 etape. 16 comisii și paracomisii discută valoarea sau nonvaloarea unei idei, o trag pe drumuri ocolite, cu toate că pe cale dreaptă s-ar putea ajunge mult mai degrabă la același rezultat.

«Anul acesta — ne-a asigurat tov. Mircea Ionescu-Muscel, director tehnic în Ministerul Industriei Ușoare — situația din sectorul «mase plastice» se va ameliora simțitor, prin intrarea în producție a unor noi linii tehnologice. La fabrica «Victoria» din Timișoara vom fabrica p.v.c. expandat, deci materie primă pentru tapiseri și încălțăminte, iar într-o nouă instalație, moltopen. necesar la fabricarea țesăturilor și tricotelajelor cașerate. Vom avea de asemenea o nouă fabrică de nasturi la București, iar la Oradea, la întreprinderea «Viitorul», o linie de monofilare și o secție de fabricat perii. **Ne vom strădui de asemenea să favorizăm și să încurajăm creația, scurtînd etapele ce leagă proiectarea de execuție.**

industria constructoare de mașini. Aceasta din urmă folosește mai mult de jumătate din producția mondială de mase plastice. O tonă de material sintetic poate înlocui trei tone de metale feroase, mai mult de patru tone metale neferoase sau două sute metri pătrați de parchet.

Reducerea consumului de metal prin introducerea în industrie a substanțelor sintetice reclamă, desigur, studii amănunțite și experiențe prealabile. Industria constructoare de mașini din țara noastră utilizează în mod curent piese realizate din polimeri sintetici, care — investite cu proprietăți excepționale — s-au dovedit în cele din urmă de neînlocuit.

Din păcate există și întreprinderi care experimentînd introducerea pieselor fabricate din mase plastice în locul celor de metal, au abandonat procedeul după prima nereușită, solicitînd aducerea din import a unor materiale și repere asemănătoare. La uzina «Steagul roșu» din Brașov colectivul sectorului constructor șef și-a propus înlocuirea cu material plastic a 18 repere de camion, care însumează 840 mii bucăți. Experiența s-a făcut însă nu cu produși existenți (sau care puteau fi comandați în țară), ci cu materiale procurate direct din străinătate.

Înlocuirea materialelor clasice prin produși sintetici a produs o adevărată revoluție în domeniul industriei textile. Avantajele oferite de firele și fibrele sintetice — economicitatea în primul rînd — sînt evidente: 5 000 tone melană echivalează cu producția de lînă a 4 milioane de oi iar investiția specifică este cu 30% mai redusă decît în sectorul creșterii animalelor.

«În anul 1965 — ne-a spus tovarășul ing. Marin Udrea, director tehnic în Ministerul Industriei Ușoare — fabricile de textile din România au folosit 5 800 tone fibre și fire sintetice. În 1968 vor întrebuința o cantitate de 8 100 tone. Activitatea noastră depinde însă de calitatea materiei prime. Sîntem criticați pentru țesături și confecții de proastă calitate (și, evident, ce-i al nostru pus deoparte) dar niciodată nu vom putea realiza mărfurile solicitate de cumpărători dacă nu vom avea la dispoziție fire și fibre de calitate superioară, asemănătoare celor realizate în străinătate. Principalul nostru furnizor, uzina de lînă Săvinești, ne-a livrat nu o dată partii de melană și relon de o calitate cu totul necorespunzătoare. Anul trecut, de pildă, Fabrica de lînă pieptănată și țesător «Panduri» au fost nevoite luni de zile să lucreze cu fire și fibre de proastă calitate ceea ce, evident, a avut grave repercusiuni asupra producției generale a acestor două întreprinderi».

Articole de plajă produse de Fabrica de mase plastice București. Din păcate, aceleași de ani de zile...

CHIMIA POLIMERILOR NU ARE LIMITE

Chimia macromoleculilor sintetice a devenit cea mai năstrușnică și grațioasă fiică a științei actuale. Combinînd proprietățile moleculelor uriașe, dirijînd și modificînd continutul structurii lor, chimistul are, practic vorbind, posibilitatea de a descoperi la infinit materii noi. Un exemplu: cel mai simplu monomer, etilena, este un gaz, dar poli-etilena, adică polimerul obținut prin adăugarea a sute de molecule, este un solid. Nu e de mirare deci că materialele plastice se nasc de la o zi la alta și pătrund într-un timp record în cele mai diverse domenii ale vieții omului. Ofensiva lor nu poate fi îngrădită în nici un fel.

A existat o eră a pietrei, a bronzului, a fierului? Atunci, fără îndoială, într-un viitor de loc îndepărtat vom putea vorbi și despre apariția în lume a unei noi epoci: cea a materialelor sintetice.

PRINCIPALA UTILIZARE A MASELOR PLASTICE

Industrializarea polimerilor sintetici, largă lor întrebuințare oferă surprize și curiozități la tot pasul. S-a izbutit, de pildă, realizarea unui avion gonflabil. Întregul aparat de zbor se poate aduna pachet în jurul unui motorăș de 40 CP. Prin umflarea avionului își recapătă aripile, fuzelajul, și poate decola ca orice avion obișnuit. S-a experimentat cu succes înlocuirea valvulelor cordului omenesc cu piese din plastic, iar oftalmologii au reușit să utilizeze lentile artificiale — confecționate din rășini acrilice — pe care le-au implantat în ochi, în fața sau în spatele pupilei, în locul celor extrinse prin operație.

Principalele domenii de activitate în care se utilizează pe scară largă moleculele-gigant sînt însă industria textilă și

ALCHIMIE MODERNĂ

Istoria materialelor sintetice numără aproape 100 de ani. Cu toate acestea nici chiar «strămoșii» noștri de acum 15-20 de ani nu au fost în stare să prefigureze actuala dezvoltare a masei plastice. Previțiunile impresionante mai cu seamă lucrările experimentale ale academicianului Nenițescu — preocupat de polimerizarea etilenei la presiuni joase — au fost socotite de mulți colegi de breaslă lipsite de utilitate și asemene cu activitatea empirică a vechilor alchimisti, preocupați să obțină aur din nisip.

Cei 100 de ani scurși de la inventarea primei substanțe sintetice reprezintă în fapt primul secol din noua și îndelungată eră a macromoleculilor uriașe. Dat prezentate în casetele alăturate conștientizăm sumar marile perspective deschise omeniului prin apariția chimiei polimerilor

„O, TIMP,

OPREȘTE-ȚI ZBORUL... “

Să precizăm de la bun început, cei despre care vă vom vorbi nu sînt numeroși. Apoi, mai toți «au serviciu», adică lucrează, și nu de puține ori cu rezultate multumitoare. Iar dacă par mai apatici decît ceilalți ori mai distanți, faptul este atribuit de obicei caracterului sau temperamentului lor.

Cine însă nu se mulțumește cu aprecieri de suprafață și va încerca cu tot dinadinsul să cunoască adevăratele motive ale atitudinii pe care o afișează, s-ar întrista. Pentru că oamenii aceștia ascund sub masca indifferenței propriile lor înfrîngeri. Și cu toate că în majoritatea cazurilor ei înșiși sînt vinovați de situația în care au ajuns, nu recunosc, iar atunci cînd ies din tăcerea în care se învâluie dau vina pe toți și pe toate....

*

Nu scurgerea inexorabilă a timpului ne-a făcut să ne aducem aminte de versul lamartinian, ci risipirea lui.

După cum îl cinstești, Cronos îți poate deveni prieten devotat sau dușman. Ai învățat să-l folosești, îți oferă multe satisfacții. Dacă-l irosești, se răzbună. De multe ori, tinerii sînt cei

ce nu-i acordă întreaga importanță. Mulți gîndesc că înainte li se deschid ani și ani, o viață întreagă, și-atunci nimic nu li se pare mai firesc decît să-nchidă ochii și să se complacă într-o copilărie prelungită.

Cel puțin așa a gîndit și Tibi Harșa din București, acum în vîrstă de 24 de ani.

Nu, n-a ajuns arhitect așa cum își propusese, nici măcar student. A reușit să absolute opt clase și să ocupe un post de tehnician cu calificare medie. În urmă cu vreo șapte ani voise să facă sport de performanță și chiar fusese selecționat într-un lot. I se cerea însă un antrenament continuu, o justificare a timpului, secundă cu secundă, ceea ce nu se potrivea cu felul său de a vedea lucrurile, așa că a abandonat repede. A mai păstrat o vreme aureola sportivului «de viitor» care oricînd, dacă ar vrea, ar putea ajunge un as. Paralel, se războia cu școala unde a repetat un an, o dată, de două ori, de trei ori. Lui Tibi i se părea că socotise bine timpul: întâi distracția, și după aceea, cu efort minim, o spoyală de învățatură.

La 24 de ani se simte cam obosit. Urmează fără vlagă o clasă restantă

de liceu și nu pare nici pe departe mulțumit. Bineînțeles că-și găsește scuze.

Dacă lui Tibi Harșa i se poate reproșa delăsarea și o imensă doză de naivitate, absolut deplasată avînd în vedere vîrsta, nu același lucru se poate spune despre T. Sorin, tehnician la o mare întreprindere bucureșteană.

Sorin a fost mereu printre primii, atît la liceu cît și la școala tehnică de geologie pe care a absolvit-o. De ce școală tehnică și nu facultate?

— Pentru că — recunoaște dînsul — nu aveam siguranța rămîinerii în Capitală după terminarea ei. Am considerat că numai aici îmi folosesc din plin timpul.

De cîțiva ani se tot hotărăște să dea examen la «fără frecvență». N-a reușit. Întotdeauna ceva se opunea: un film, un spectacol, o distracție....

Tentația unei vieți comode, fără eforturi, părerea absolut dăunătoare că nu se poate pleca din București, au constituit în cazul de față piedici de netrecut. T. Sorin știe că ar putea face mai mult.

— Totuși, practic, ce-ți propui de-acum încolo?

— Mai întâi vreau să-mi cumpăr «Tra-

bant» (n.n. — Sorin consideră că prin această achiziție se va «răzbuna» pe situația «umilitoare» în care se găsește, uîtînd probabil că numai de el depinde să ajungă inginer). Apoi, desigur, «tără trecventa».

Cu toată experiența celor aproape 30 de ani, T. Sorin continuă să judece superficial. El pune, cum se zice, căruța înaintea cailor: mai întâi mașina și apoi studiul...

Dorința de trai bun este realizabilă numai pe baza unei activități sociale, or, aceasta te obligă la folosirea chibzuită a timpului și energiei care, s-a văzut, nu sînt veșnice....

*

Pot oare două pasiuni puternice să coexiste în același individ și să se realizeze armonios, integral, fără să fie nevoie a se renunța la una dintre ele? Desigur, și nume ilustre fac oricînd dovada. Doar Țuculescu a fost deopotrivă de strălucit ca biolog și pictor, Ion Barbu ca matematician și poet...

E de prisos să adăugăm cîtă muncă, cîtă perseverență, pe lingă rarele însușiri de inteligență și talent, au depus aceste personalități în veșnică luptă

cu timpul. Să știi să optezi, și cât mai devreme posibil, pentru meseria care ți-e cea mai indicată, pentru care ai cele mai multe aptitudini, necesită o judecată realistă și multă perseverență.

Dar mai sînt și alt fel de cazuri.

După cum mărturisește, Iulian Rait, originar din Constanța, avea două pasiuni: medicina și saxofonul.

De prima nu ne putem convinge fiindcă a abandonat-o de foarte multă vreme (a urmat doi ani de medicină la Cluj prin '56-'57). Cît despre saxofon, desigur «e o piine», dar ce distanță uriașă pînă la compozițiile și interpretările strălucitoare ce și le dorea!

În orchestre cîntă cînd și cînd, solist n-a fost decît rareori. Salvarea rămîne tot sezonul «plin»: vara, pe litoral. Se înțelege că și venitul e la fel de oscilant ca și munca.

— Nu vreau să cînt în orice orchestră pentru că sînt obligat să interpretez «comercial» (n.n. — Iulian lasă să se înțeleagă că ar «lucra» acasă, că ar avea compoziții de care însă nimeni n-a auzit vreodată). Și-apoi, continuă el, n-am uitat vechea mea chemare, medicina.

Are însă 40 de ani...

Pe Alexandru C., fost actor (actor prin vocație, cum ține să precizeze), l-am descoperit la un serviciu de corectură. Cu ani în urmă, trebuind să plece la un teatru provincial, n-a vrut să se despartă de «casă» (era mai important locul decît profesia pentru care se pregătise) și s-a angajat unde a putut.

Desigur că toate meseriile sînt onorabile, ca și cea pe care o prestează în momentul de față Alexandru C. Dar unde-s visurile inflăcărâte de altădată, și nu-i păcat de anii de muncă irosiți într-o profesiune, acum abandonată?

Nimic nu poate rodi acolo unde lipsește pasiunea și încrederea în reușită. Altfel, totul rămîne literă moartă pentru acești funcționari ai vieții. Sînt multe cauzele care duc la asemenea tragice provizorate (pentru că-i tragică o viață irosită în căutări lunatice sau lipsită de bucuria adevărată pe care ți-o poate da numai pasiunea muncii): absența unei educații în familie, neglijarea aptitudinilor unor copii sau, din contra, fabricarea și umflarea unor calități care de fapt nu-s poate nici măcar promisiuni, iar mai apoi insuficiența cultură care să-ți dea prin comparație imaginea adevăratelor tale dimensiuni.

Toate platourile de filmare o știu pe Stela P. Face figurație. E ceea ce se cheamă «o față frumoasă». Ce conțea că și-a întrerupt studiile de filologie încercînd de vreo 4-5 ori să intre la Institutul de artă teatrală și cinematografică I.L. Caragiale!

I s-a spus, cu toată delicatețea cuvenită, c-ar fi mai bine să-și reia învățătura. Bineînțeles că nici nu vrea să audă. Are o aliată credincioasă: mama...

Mai trebuie amintit că frumusețea e departe de a fi singurul argument în meseria actricească?

Stela P. și ceilalți asemeni ei, furați de mirajul reflectoarelor, n-au auzit nimic despre munca stăruitoare și sentimentul continuu de insatisfacție ce-i încearcă pe adevărații creatori?

Să fie oare suficienți umerii largi ai lui Aurelian D. care-și neglijează catedra de educație fizică de la un liceu central bucureștean pentru a aspira la titlul de vedetă de film?

Orice profesie, mai ales cînd este vorba de artă, necesită perseverență, autoexigență și multă, multă muncă pentru a ajunge la desăvîrșire!

Adevăratele talente vor reuși totdeauna să se afirme, oricîte dificultăți ar întîmpina. Însă falsele aspirații nu duc decît la pierdere de timp prețios, la rezultate întristătoare. Și exemplele pot continua...

Totuși...

— Cînd ați absolvit Facultatea de

limbi romanice și clasice, secția franceză?

— Acum trei ani.

Sîntem puțin surprinși. Profesorul Dinu Alexandru e om cam la 45-50 de ani. Aflăm că fusese ofițer de artilerie.

— Cîndva am fost ofițer dar a trebuit să renunț deoarece nu-mi mai permitea sănătatea. Mulți ani am dorit să devin profesor. N-a fost posibil. Acum cred că sînt mulțumit. Dar n-a fost ușor. Multe, multe lucruri uitate, altele neștiute. Și greutatea de-a învinge o anumită inerție a gândirii, da, da, mi-a fost foarte greu. În schimb mulțumirea pe care o am acum e de neprețuit.

De unde se poate conchide că dacă stăruii niciodată nu e prea tîrziu...

★

Și-acum, în loc de concluzii, să dăm cuvîntul specialistului:

— Să știm de la bun început că valoarea timpului nu-i aceeași pe tot parcursul vieții, precizează **conferențiarul doctor Paul Popescu-Neveanu** de la catedra de psihologie a Universității București. Într-un fel asimilează cunoștințele adolescentul și cu totul alt fel adultul. La primul, și mă refer în general la vîrstele foarte tinere, valoarea timpului este de **cinci ori mai mare față de perioadele ulterioare**. Pierderile din tinerețe, adică tocmai neglijarea acestor capacități de asimilare, sînt foarte greu recuperabile mai tîrziu, fiindcă atunci asimilările se fac în chip firesc. Peste zece ani ele necesită un efort aproape eroic. Nehotărîrea, pretențiile cu nimic justificate, îi fac pe acești tineri, și nu numai pe ei, să practice un fel de teorie a amînării, intrînd astfel subiectiv și obiectiv într-o «criză de timp» permanentă. **Cu fiecare an pierdut dificultățile de recuperare cresc la pătrat.**

— Sînt însă destule și cazurile cînd recuperările s-au făcut la vîrste mai avansate și încă într-un mod strălucit...

— Cîștigă timpul pierdut de regulă cei care nu din vina lor n-au putut să se instruiască. De fapt ei nu fac decît să se regăsească pe ei înșiși. Dar, cum spuneam, efortul depus de acești oameni este uriaș. Să ne întoarcem însă la «ceilalți». Comportamentul lor îi singularizează. Indivizi decenșiași (adică nebucurîndu-se de satisfacția realizării prin muncă), aceștia se compensează prin himere (visează mari succese, întîmplări miraculoase etc).

Momentele lor de luciditate sînt însă foarte amare. Facilitățile și inconștiența tinereții se răzbună cumplit.

Este la îndemîna oricui adevărul că «nu poți să nu faci nimic». Activitatea, de orice fel, este proprie condiției umane. Nici cei de care vorbim nu fac excepție. Doar că recurg la paleative, la false activități, cu alte cuvinte «își umplu timpul» (distracții de tot felul, lîncezeală, discuții sterile etc).

Distracția trebuie să fie complementul muncii, și nu invers.

— De multe ori se obișnuiește să se spună: «Deocamdată mă distrez sau fac cutare lucru, iar dacă nu merge, m-apuc de altceva, ce-o să-mi placă mai mult». Credeți că e posibil?

— Hotărît nu. Personal, nu cred nici în re-orientări. E vorba aproape sigur de fugă de muncă, de efort. Prefer de o mie de ori pe omul ce desfășoară o bună activitate în producție, atît și nimic mai mult, decît pe cel cu «aspirații» continue și nebuloase. Să fim lucizi, să ne cunoaștem forțele iar visurile să fie legate (pare ușor paradoxal!) numai de realitate.

★

...Iar ca să fim în acord cu timpul și să ne bucurăm de generozitatea sa, educația, înțelegească în toată complexitatea sa, și munca încă de la cea mai fragedă vîrstă, să ne fie repere și sprijin.

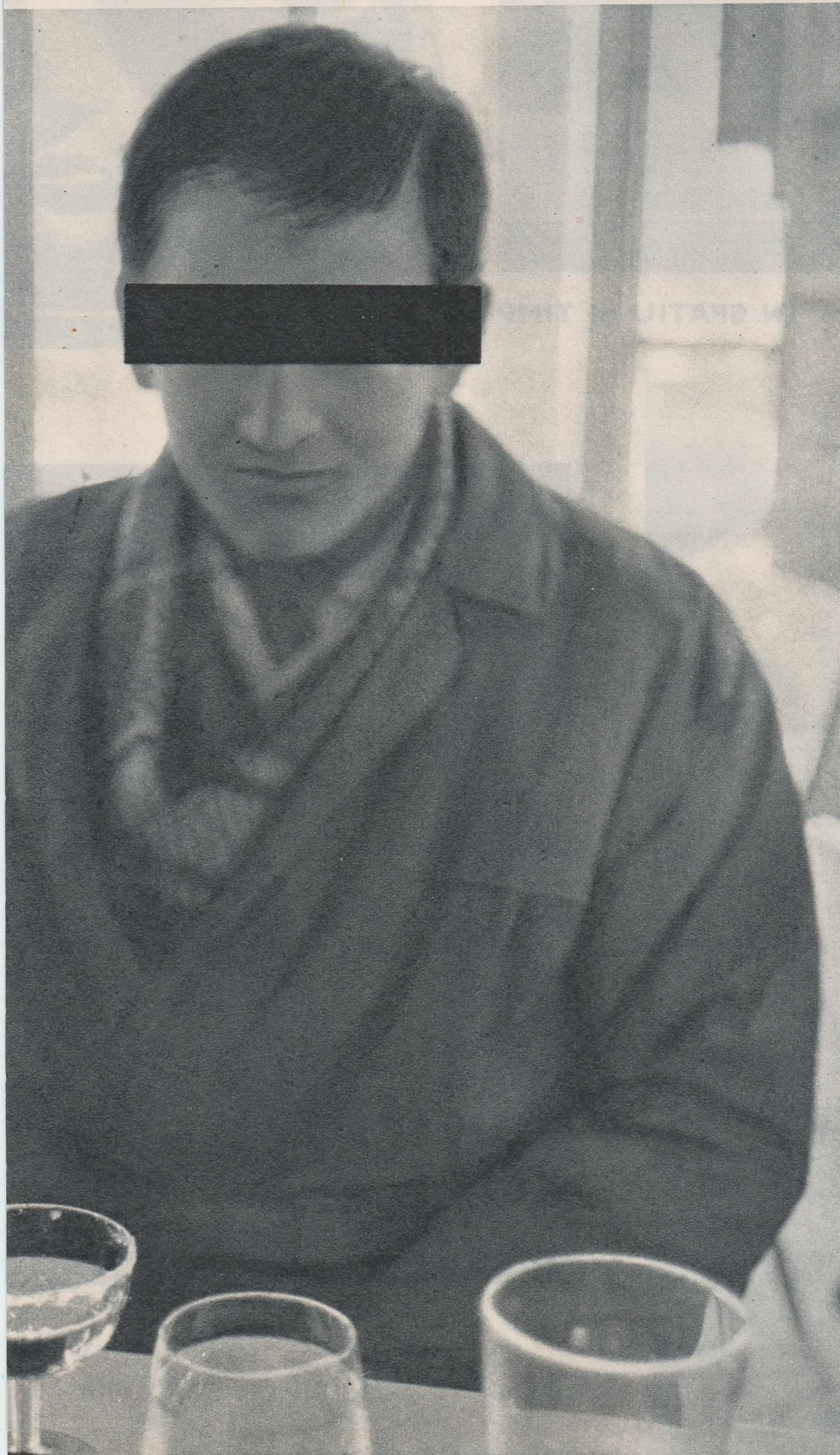
Mihai HETCO

INSTANTANEE

a dat
un
caietel...

Sîmbătă, orele 13. O dată cu noi au intrat la cofetăria «Gioconda» șase elevi de liceu. S-au așezat la o masă. Cînd să li se ia comanda, patru dintre ei s-au mutat la altă masă. De ce? Pentru că, ne-a spus mai tîrziu Zegna, «n-am fost de acord să bem coniac. Am avut lucrare scrisă la chimie, am făcut bine și ne-am gândit să bem o oranjadă în drum spre casă. Iar M. H.

Dumitru Cotună la câteva clipe după ce a bătut doi cetățeni, a distrus o sobă și a făcut praf un coș cu covrigi. Cauza? Mastică amestecată cu țuică...

Grozavul — M.H. — care n-a vrut oranjadă ci coniac. De ce? «E mai modern!»

a vrut coniac. Și am făcut opinie separată».

Căpitanul I.P. de la serviciul judiciar al Miliției Capitalei, care ne insoțea, l-a întrebat zîmbind:

— Ce lucrare ați avut la chimie?

— Gradul de disociere...

Căpitanul l-a mîngîiat pe băiat:

— Foarte bine ați făcut că v-ați... disociat: de aici, de la coniacul acesta «inofensiv», se trag multe rele...

La barul de zi «Unic» e liniște și fum. La o masă, un tînăr uscățiv, extrem de înalt, cu niște favoriți teatrali și unsuroși, discută (flegmatic) cu un bătrîn uscățiv, puțin amărit.

— La masa aia se întîmplă ceva, îmi spune I.P.

După un timp am și intrat în discuție:

— Mă numesc Traian Jiga și am 24 de ani.

— Cu ce vă ocupați?

— Știți... am fost operat... cerebral...

— Cînd?

— În 1957.

— Sînteți unul din stilpii barurilor de noapte și de zi. Din ce, dacă nu vă supărați?

— Mă ajută tata...

— Și dv.? — ne adresăm omului mai în vîrstă de la masă.

— Sînt profesor pensionar și tatăl unei fete pe care acest tînăr a răpit-o de acasă de cinci zile...

Am ajuns, în fine, la Miliția Capitalei la orele 22,45. Un birou, la primul etaj. Pe ușă intră căpitanul J.I., însoțit de un copil de 11 ani:

— Permiteți să raportez: l-am găsit pe stradă așa cum îl vedeți.

Copilul era îmbrăcat sumar și în picioare purta sandalele albe, de vară, ale maică-si — afară ploua cu găleata. Majorul M.B. s-a apropiat de el și l-a întrebat:

— Ce-i cu tine?

Copilul l-a privit cu ochii rotunzi de mirare și a început să plîngă.

— Hai, fii liniștit că nu-ți face nimeni nimic... Ia spune unde sînt părinții tăi? Cum de umbli tu, la ora asta, pe

străzi?

— Tata a venit bătut acasă și m-a gonit pentru că am dat unui coleg al meu de școală un caietel de 1 leu...

Mașina plecată între timp după părinți a sosit. Tatăl copilului, Crăciun Nicolici, era într-adevăr bătut: plîngea.

— Copilul meu să ajungă la Miliție?!? Vai-vai-vai! Și apoi, copilului: n-ai tu, Lucică, tot ce-ți trebuie la mine, nu-ți dau haine, caiete, nu fac eu sacrificii pentru tine?...

Pe culoar, la același etaj, lipit de zid, un bărbat la vreo 30 de ani, cu o figură răvășită. Căpitanul J.I. l-a privit numai o clipă:

— Unde?

— În Piața Unirii.

— Cîți ai bătut?

— Doi.

— Și?

— Și am distrus o sobă și un coș cu covrigi.

Pe scurt, așa s-a întîmplat: Dumitru Cotună a răsturnat un coș cu covrigi, a bătut doi inși, a distrus o sobă.

— De cîte ori ai mai fost condamnat? — l-a întrebat J.I.

— De două ori.

Spre ziuă, la trei și jumătate, lume multă în fața unui cinematograf. M.B. alege doi tineri:

— Numele?

— Vasile Vlad.

— Ce aștepți aici, la ora asta?

— Să se deschidă casa de bilete.

— Casa se deschide la 8 dimineața.

— Se poate...

— Cîte bilete ici?

— Două — pentru mine și prietena mea.

— Dumneata? — se adresează M.B. fetei.

— Io?... Să se deschidă casa de bilete... Numai două — pentru mine și prietenul meu...

— Ai uitat să spui cum te cheamă.

— Aăă... Florica Vlad.

— Sînteți frați. De ce n-ai venit unul să ia pentru amîndoi?

M.B. nu greșise: registrul speculanților de bilete s-a încărcat cu încă două nume.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

▲ ÎN SPAȚIU ȘI TIMP

ACTRIȚĂ

EVA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

v l a s i u

SCULPTORUL

IUBIRE

FETE DIN OAS

Spre deosebire de foarte mulți artiști, pe care-i poți caracteriza ușor văzând doar câteva opere, sculptorul Ion Vlasie este definit prin ansamblul lucrărilor sale, prin diversitatea și bogăția temelor, complexitatea tehnicilor și materialelor folosite, prin efervescența creatoare, dramatică și poetică, prin simțul măsurii de o autentică tradiție țărănească «în care recunoaștem, așa cum scria în 1942 Tudor Vianu, ceva din energia și dirzenia caracterului ardelenesc».

Forma, diferită ca stil de la lucrare la lucrare, pentru Vlasie nu este un scop, în intenția de a fi modern și original, ci un mijloc, mai degrabă expresia ideii sau sentimentului. Bronzul și modelajul viguros sînt mai potrivite chipurilor de revoluționari și eroi populari ca Horia, Cloșca și Crișan; marmura, prin efectele de lumină, moliciunea și frăgezimea suprafeței lucioase, este proprie unor lucrări cu teme duioase și poetice, ca: «Mater-nitate», «Primii pași», «Mireasa din Oaș», iar alabastrul, cu interesante efecte ale transparenței luminii, îi permite metafore: «Poezie», «Elegie», «Mireasa», după cum în piatră Vlasie vede figura lui Decebal sau «Masa lui Pin-tea» desprinse din stîncă șlefuită de timp și istorie — transformate de mîna sa în legende. Lemnul pare a fi mai drag artistului. Înfrățit tradițional cu țaranul român, ca obiect în care spiritul său s-a cristalizat în forme și simboluri, lemnul este folosit și de sculptor tot ca un mijloc de exteriorizare spontană a gândurilor și sentimentelor, a înclinației sale spre ritmarea formelor — cînd cioplit brutal și cu nerv ca în: «Mască», «La porțiță», «Stihurile trecutului», «Tripticul eroilor» — cînd mîngîiat, pînă reflectă lucitor lumina ca în «Tors» sau «Iubire».

Ca și pentru Brăncuși, lemnul înseamnă pentru Vlasie viață, mișcare, transfigurare, spirit; nu întîmplător Aurel Mihailopol, care ne-a desfășurat privirile cu interesanta sa expoziție de fotografii artistice din sala Dalles, s-a oprit pentru ilustrare la trei lucrări din lemn: «Fete din Oaș», «Eva», «Iubire» și doar la două din piatră și marmură: «În spațiu și timp» și, respectiv, «Actriță». Lemnul, de suavă gingășie sau de un dramatism puternic, în modul în care este cioplit, ascunde umbra, pune în valoare efecte de contrast sau de degradeuri ce au un grai emoțional și artistic în acord cu ceea ce înfățișează. Lemnul este apt pentru sugestie și starea de basm.

Mă întrebam într-un alt articol dacă există un specific și o unitate artistică la Vlasie în această expoziție complexă și contradictorie în amestecul aparent de stiluri. De fapt, tocmai în această diversitate stă originalitatea sa. Ea dezvăluie sinceritatea sentimentului și izvorul direct fără preconcepții de la realitate sau din istorie, ceea ce-i dau autenticitatea și unitatea creației sale. Literat, pictor, poet, Vlasie este un creator tumultuos, de acțiune, complex în formele sale, împlintat puternic în tradiția și specificul artistic al poporului nostru.

Mircea DEAC

subtextul unei dispariții

Sîmbătă 25 martie a apărut cronică în care era pusă în discuție degradarea treptată a magazinului duminical. Duminică 26 martie, emisiunea magazin a fost pur și simplu scoasă din program.

Cum cronică încercase să demonstreze că soluția nu trebuie să fie în nici un caz atât de radicală, era limpede că nu putea să fie vorba decît de o simplă coincidență. O întrebare adresată telefonic unui membru al conducerii televiziunii a primit următorul răspuns.

— Emisiunea pregătită pentru duminică 26 martie era extrem de slabă și de aceea am hotărît să n-o prezentăm. Vă rugăm chiar să scrieți acest lucru, pentru ca să-l așteptăm și telespectatorii.

Din convorbirea care a urmat se desprind, după opinia cronicarului, două concluzii. Prima — mai puțin îmbucurătoare — se referă la o anumită superficialitate în elaborarea programelor. Din momentul cînd tipărește sumarul emisiunilor săptămînii următoare, televiziunea semnează implicînd un contract cu telespectatorul și ar fi de dorit să-și ia toate măsurile necesare pentru ca să-l poată respecta. Contractul este întărit apoi prin declarațiile de intenții care alcătuiesc emisiunea «Avanpremieră» și prin inserarea programului în ziare și reviste. În săptămîna care s-a încheiat la 25 martie n-a trecut aproape nici o zi fără derogări de la programul inițial. Deși nu am primit explicații la fel de clare pentru toate emisiunile care au dispărut, au fost înlocuite sau amînate, în linii mari am înțeles că nu s-a făcut din vreme tot ce ar fi fost necesar pentru a li se asigura un nivel corespunzător.

Aici trebuie să ne oprim pentru a consemna o promisiune a televiziunii care pare a fi de cea mai mare importanță: într-un viitor foarte apropiat, schema emisiunilor se va stabili într-o asemenea măsură încît telespectatorul va cunoaște din vreme, cu o precizie aproape matematică, nu numai ce îi va aduce ziua de mîine, ci și toate marțile (sau duminicile) din săptămînile și lunile următoare.

Dincolo de aspectul criticabil al modificărilor de ultimă oră amintite mai sus se întrevede însă altceva. O perspectivă de natură să ne umple de speranțe: televiziunea înțelege să manifeste o exigență sporită față de propriile ei producții. Controlul preliminar de calitate (aplicată la manifestări artistice, educative etc. expresia sună — s-o recunoaștem — cam brutal, dar experiența unor emisiuni submedicele spune că se potrivește) începe să fie mai riguros. Nu o dată telespectatorii s-au văzut în situația de a blama nu numai pe autorii unor texte de estradă sau ai unor programe muzicale lipsite de calitate, ci și pe cei care le-au dat «bun de emisiune». Fără îndoială că soluția optimă rămîne selecționarea, încurajarea, cultivarea unor colaboratori a căror semnătură și prezență să constituie o garanție de calitate. Pînă atunci însă e nevoie măcar de o măsură prohibitivă în calea lucrurilor făcute de mintuală, fără simț de răspundere. Aceste observații privesc nu emisiunile pe care nu ni s-a mai dat prilejul să le vedem (de altfel nu e de loc sigur că ar fi fost într-adevăr mai proaste decît altele) ci pe cele care au trecut, săptămînă de săptămînă, prin filtrul prea generos al controlului de calitate. Cele mai vulnerabile sînt în această privință spectacolele de «varietăți» și toate celelalte emisiuni cu pretenții «umoristice». Poate că pentru început ar trebui să se elimine total efectele comice facile, bazate exclusiv pe ticuri verbale, expresii argotice și alte stilciri ale limbii. «Monologul» medicului veterinar din regiunea Brașov care a protestat împotriva excluderii acestei probe din «Dialogul la distanță» a reprezentat prin el însuși cea mai bună dovadă a justeței măsurii luate. Toți moldovenii care ascultă din cînd în cînd penibilele eforturi ale actorului Cosma Brașoveanu de a le imita vorbirea se întrebă dacă la televiziune nu există nimeni care să o cunoască și să o iubească. E un aspect minor, țînd seama de marea steră de cuprindere a televiziunii, dar dacă se pornește la înlăturarea a ceea ce este necorespunzător, să nu se uite nici exhibițiile verbale fără sare și în general fără gust.

Felicia ANTIP

Köln (R.F.G.). Aspect din timpul unei recente demonstrații de protest împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam.

De multă vreme n-au căzut primăvara în Elveția asemenea cantități de zăpadă ca în acest an. În fotografie: se lucrează la degajarea intrării în tunelul St. Gotthard.

O fotografie document: momentul istoric al intrării în cabina navei cosmice «Vostok 1» a celui care avea să realizeze peste câteva minute primul zbor al omului în cosmos. Era 12 aprilie 1961, iar cosmonautul, cetățean al Uniunii Sovietice, se numea Yuri Gagarin. Trecuseră mai puțin de patru ani de la lansarea, în toamna lui 1957, tot de către Uniunea Sovietică, a primului satelit artificial al Pământului... În cei șase ani care au trecut de la acel zbor deschizător de drumuri cosmice de la 12 aprilie 1961, lui Gagarin i-au urmat alți 10 cosmonauți sovietici, printre care și prima femeie, Valentina Nikolaeva-Tereșkova. În mai 1961 au început și lansările de nave cosmice americane cu oameni la bord de la «Cape Kennedy». Realizări epocale ale geniului uman, zborurile cosmice se numără printre acele fapte temerare care înscriu secolul XX cu litere de aur în istoria civilizației.

la 1300 metri adâncime

— corespondență din r.s. cehoslovacă —

Laboratorul geofizic al marelor terestre de pe lângă Academia cehoslovacă de științe este situat la 1300 m sub pământ, la al 36-lea etaj al minei «Anna», din apropiere de Příbram, de unde se extrage galenă conținând plumb și argint.

Primele măsurători în acest laborator subteran au început în 1910. Din 1928 aici se efectuează măsurători sistematice cu ajutorul unor pendule în plan orizontal.

Am coborât în puț prin caja de extracție, ținând în mână fiecare o lampă de miner și având o cască de protecție pe cap. La adâncimea de 1300 m am început să străbatem un labirint de culoare. În spatele unei porți de fier se află o încăpere din beton, iar în interiorul ei și-a instalat sediul laboratorul subteran. Aici se efectuează primele măsurători comparative internaționale ale marelor terestre.

La aproximativ 100 de metri de încăperea de beton se află camera obscură, aceasta fiind, de fapt, situată la cea mai mare adâncime. Aici, lucrătorii de la stația marelor terestre dezvoltă cu ajutorul unui sistem de oglinzi înregistrările pe hirtie fotografică ale mișcărilor pendulelor.

La această adâncime se fac simțite chiar și influențele atmosferice: presiunea aerului, temperatura, precipitațiile... Aparatele identifică cu ușurință o furtună care ar izbucni cu violență la suprafață. În 1963 aparatele au semnalat o înclinare a bancurilor terestre, fenomen care precede adesea surpările în mine. Totuși, cele câteva stațiuni subterane nu sînt suficiente pentru a putea determina cu exactitate în ce loc anume vor avea loc surpările, pentru a da astfel posibilitatea evacuării din timp a minerilor din locul amenințat. Cu timpul însă, stațiile geofizice și seismografice vor constitui o rețea suficient de densă pentru a putea preveni din timp accidente din mine cu aceeași ușurință cu care astăzi ele prevestesc uraganele.

Laboratorul subteran cehoslovac colaborează foarte strîns cu savanții de peste hotare, membrii săi fiind invitați să împărtășească din experiența lor, în scopul unei colaborări mai fructuoase.

P. PUSTKA

un dicton se demodează

Banii nu au miros — se spune. Vechiul dicton, rămas se pare de pe vremea împăratului Vespasian, începe, chiar și în Occident, să se demonetizeze. Un inventator american s-a preocupat de modul în care biletele de bancă, mai ales cele reprezentînd valori mari, ar putea fi parfumate. Mirosul, suficient de persistent ca să poată dura cîteva ani, este totodată destul de greu perceptibil pentru nasul omenesc.

Dar nu și pentru ciini. Special dresați, ei vor putea găsi urma hoșilor care au asupra lor asemenea bilete de bancă.

Se anunță că în Atlanta cîteva bănci au și adoptat procedeul, iar ciinii urmează cursuri speciale. Ce vor face gangsterii? Vor sta cu miinile în sîn? Sau se vor înscrie și ei în școli de reeducare... a mirosului?

D.S.

Încotro se îndreaptă cultura africană?

interviu cu f.n'sougan aghemagnon

Recent, la Societatea africană de cultură s-a discutat despre o serie de lucrări consacrate de diverși autori problemelor culturale, de gândire, de concepție filozofică ale Africii. Întâlnirea mea cu prof. univ. F. N'Sougan Aghemagnon, membru în conducerea societății, a avut loc imediat după aceste discuții. L-am rugat să sintetizeze, pentru cititorii revistei «Flacăra», ceea ce i se pare mai relevant din discuția la care a luat parte.

— Există, desigur, un fond tradițional al culturii africane. În ce condiții și în ce măsură supraviețuiește acest fond? Iată deci ridicată problema continuității tradiției africane în lumea modernă; e vorba nu numai de prezent, dar și de viitor.

Există, la fel de cert, în lumea africană modernă un număr de elemente noi împrumutate sau adoptate din afară. Este vorba oare de un fel de asimilare care în cele din urmă se va integra în contextul tradițional? Sau avem de-a face cu o substituție radicală, în cursul căreia cultura africană cedează locul unei culturi străine?

În acest sens consider că nu se poate vorbi de viitor fără a ține seama de tradiție. Dacă observăm diferitele aspecte ale realităților africane, putem vedea că la toate nivelurile se pune problema adaptării modelului cultural. Chiar când e vorba de modele de origine pur africană, acesta va trebui să reziste în anumite condiții noi: mare parte din aceste modele și-au pierdut adevăratul context tradițional și acum trebuie să evolueze într-un mediu diferit, pentru care nu s-a făcut și nici măcar pregătite.

Ceea ce se impune dacă vrem să nu fim depășiți de fapte este analizarea unui întreg

proces, în toată complexitatea lui. Nu e vorba doar de a păstra o tradiție. Ea trebuie deopotrivă salvată, readusă la viață și integrată în viitor.

— S-a vorbit de «africanitate». Ați vrea să ne ajutați să înțelegem sensul acestei noțiuni, definindu-i caracteristicile?

— Să precizăm: nu trebuie să se creadă că filioanele gândirii africane apar ca un sistem având un fir conducător coerent, ca un sistem de felul celui hegelian, de pildă. E vorba mai degrabă de un fel de înțelegere a practicii, a concretului. Astfel, în ritualuri sau în practica anumitor comportamente sociale găsim materializarea unor daturi filozofice. Cum să le înțelegem? Cu ajutorul științei, încercând să ajungem la cunoașterea obiectivă a principiilor acestei înțelepciuni a practicii? Sau prin dezlegarea secretului simbolurilor de care e plină viața africanilor? Cred că aceste două căi nu sînt contradictorii. Ele pot fi mai degrabă două drumuri complementare spre soluția problemei.

— Africa se transformă. Ce va deveni înțelepciunea practicii?

— Cultura nu se definește abstract, ci totdeauna în funcție de un context social. Astfel, elementul cultural, elementul gândirii, oricât de abstract ar fi, este susceptibil să sufere modificări profunde dacă mediul în care ființează se schimbă. În orice caz e limpede că «africanitatea» nu poate fi singurul element pe care să se întemeieze o «neocultură» africană. O cultură nu se poate îmbogăți fără contactul cu alte culturi.

Edmond FRÉDÉRIC

Paris, martie 1967

ciudățeniile inventivității

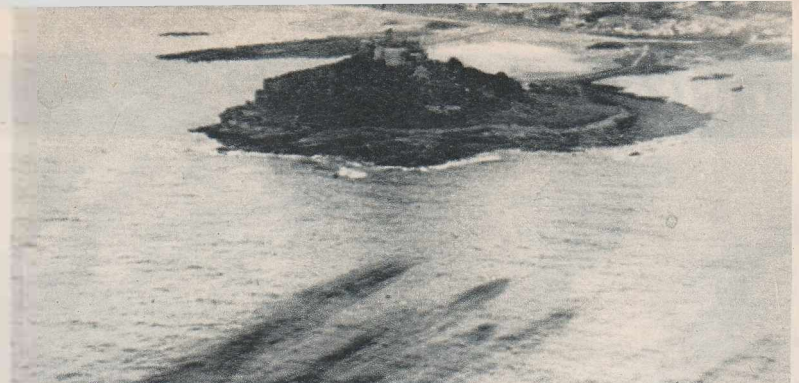
Orașul Bruxelles a găzduit recent a XV-a ediție a Tîrgului internațional al inventatorilor. Peste o mie de exponate, sosite din 17 țări, au completat lista celor 150 000 de invenții prezentate pînă acum, începînd din anul 1952, la această paradă anuală a roadelor spiritului inventator.

O bună parte a creațiilor expuse la tradiționalul tîrg din capitala Belgiei și-au găsit sau își vor găsi întrebuințare în diferite domenii de activitate, aducînd autorilor satisfacții morale și materiale. Dar, la fel ca în anii precedenți, multe din exponatele de la «Centre International Rogier» din Bruxelles au fost atît de departe de vreo utilizare practică, încît nu au trezit decît zîmbetele publicului, uimit și amuzat. Reacție firească în fața unor născociri bizare ca, de pildă, cea a lui Oida Glect din Lausanne, care a prezentat o periută de dinți dotată la vîrf cu o oglinjoară cu ajutorul căreia ai putea să-ți admiri propria-ți dantură, dacă spuma produsă de pasta de dinți nu te-ar împiedica s-o faci. Un alt expozant, francezul René Vulin, a avut o inspirație funebră cînd a conceput un sicriu metalic ce prezintă avantajul, mai mult decît îndoelnic, de a putea fi închis ermetic de patru persoane în numai două minute și jumătate. Pe olandezul Joz Lehaen îl preocupă în schimb soarta unor ființe vii, și anume păsărele aflate în captivitate. În folosul lor, el a construit o colivie înzestrată cu o instalație

acționată de o uriașă moară de vînt, care asigură micilor înaripate în permanență apă proaspătă. Un pensionar din Ostende (Belgia) consideră că pietonii din marile centre urbane vor fi mai puțin expuși pericolelor generate de intensă circulație de autovehicule, dacă vor folosi umbrele sau bastoane avînd la mîner și în vîrf cite un semnalizator luminos. Portughezul José Manuel Lauro se gîndește și el la pietoni, dar mai ales vrea să-i ferească pe conducătorii auto: invenția sa înlătură posibilitatea adormirii la volan. Ochelarii creați de el declanșează automat un semnal de alarmă și, totodată, decuplează motorul în clipa în care automobilistul închide ochii. Aparatul (în fotografia de jos) ar fi aproape ideal, dacă nu ar acționa la fiecare clipire de ochi... Un «dacă» are și invenția tînarului Jakob Perlbeger din Anvers, care pretinde că a descoperit mijlocul de a izbăvi pe toți navigatorii de «răul de mare». Pentru ca tangajul și ruliul să nu se mai simtă este suficient ca orice scaun, cușetă sau, mai bine, fiecare cabină de vapor să nu fie fixe, ci suspendate central.

Deși lipsite de perspectivă, aceste născociri tehnice vorbesc, alături de invențiile de reală valoare, despre neastîmpărul și inventivitatea gândirii umane, despre dorința și eforturile omului de a descoperi mereu ceva nou.

T. FLORIAN

Pe cele două maluri — britanic și francez — ce străjuiesc Canalul Minciei se desfășoară o adevărată «bătălie a plajelor» împotriva «fluxului negru» — cum este denumit stratul de petrol care s-a scurs din petrolierul gigant «Torrey Canyon» eșuat pe reciful celor «șapte stînci», la 15 mile sud-est de coasta engleză. Lansarea bombei cu fosfor și aruncarea în apă a numeroase tone de detergenți n-au putut împiedica totuși ca straturi de petrol să se îndrepte spre cele două litoraluri. În fotografie: petele de petrol fotografiate din avion în dreptul coastei franceze; în prim plan se profilează muntele St. Michel.

misterul oscilografelor truate

De aproape un an de zile poliția franceză îl suspecta pe Paul Chastagnier. Implicat anterior într-o afacere complicată cu monede false, Chastagnier reușise pînă la urmă să scape cu fața curată. Dar, în mod discret, cîțiva detectivi se ocupau de el și, pe măsură ce se strîngeau date, persoana lui intriga tot mai mult: trăia pe picior mare, juca mult, cheltuielile făcute depășeau masiv veniturile cunoscute. După o vizită în Statele Unite — la vremea respectivă nu s-au cunoscut motivele — Chastagnier s-a înapoiat cu o mare sumă de bani.

Cu cîtva timp în urmă, inspectorii care-l urmăreau au constatat că Chastagnier plasase o importantă comandă de oscilografe la Centrad, o întreprindere din Annecy. Ce nevoie avea el de aceste aparate fine, care permit stabilirea diferitelor semnale electrice prin proiectarea lor pe un mic ecran? Urmărind comanda, poliția a constatat că oscilografele comandate au fost transportate, după construirea lor, la casa inginerului Jacques Courbet, în localitatea Chennévières-sur-Marne. După cîteva zile, în rîstimpul cărora a fost vizitat de mai multe persoane, Courbet a împachetat

oscilografele și le-a dus la un oficiu, unde a făcut formele pentru expedierea lor în Statele Unite, pe adresa «Foreign Trade Representative and Co.» — 90 West Street, New York.

Poliția s-a decis să examineze unul din oscilografele expediate și cercetarea a dus la un rezultat surprinzător: unul din dispozitivele aparatului fusese golit pe dinăuntru și umplut cu 12 săculețe cu... heroină! Așadar, fusese descoperită o importantă bandă de traficanți de stupefiante.

Încă din primele zile ale anchetei care a urmat, poliția a reușit să aresteze cîțiva membri ai acestei bande, al cărei organizator și conducător s-a dovedit a fi Paul Chastagnier. Interesant este faptul că între membrii bandei se numărau și Paul Lacour, președintele-director general al unei importante societăți specializate în microtransistoare, precum și Philippe Chaboche, președintele firmei Dudal. Pe de altă parte, au fost operate arestări și în Statele Unite, în legătură cu firma căreia îi fusese destinată neobișnuitelor oscilografe franțuzești...

Florin UDREA

din lume adunate

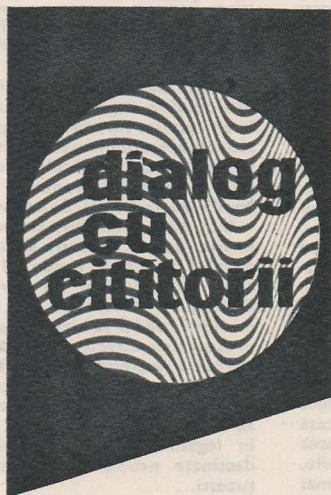
«Societatea engleză împotriva sclaviei» a dat publicității un raport în care se arată, între altele, că la unul din cele mai elegante hoteluri din Londra, Dorchester Hotel, a fost găzduit «un sultan ce și-a adus cu el o sclavă», silită să stea zi și noapte în picioare în camera sultanului. Deputatul laburist Ben Whitaker a ridicat chestiunea în Parlament, subliniind că Ministerul Justiției ar fi trebuit să acționeze împotriva unor astfel de practici. După cîteva zile s-a găsit un om de afaceri englez care a dezmințit prin presă că lucrurile ar sta astfel. «Sultanul — declara el — a fost vizitat de soacră-sa care a adus cu ea o fată săracă, o orfană, pe care a crescut-o ca pe propria sa fiică». Dacă unele ziare au dat o atenție deosebită cazului, aceasta se poate explica doar prin faptul că sultanul în chestiune este ministrul apărării al faimoasei Federații a Arabiei de Sud creată de Anglia. Și în zilele cînd trupele britanice reprimă forțele care se pronunță împotriva federației, incidentul nu poate decît să sublinieze cam ce fel de rînduiri sînt aparate de aceste trupe. Așa se explică de asemenea și graba cu care a fost găsit un «cunoscut» al sultanului gata să lămurească lucrurile. El a lăsat un singur detaliu nelămurit: a stat sau nu fața și noaptea în picioare ca un sclav? Într-un asemenea caz asta-i mai important decît cine a adus-o la Londra.

Comitetul Congresului S.U.A. pentru cercetarea activității anti-americane a con-

statat că bugetul i-a fost redus cu 50 000 de dolari. Comitetul insistă să i se acorde suma de 400 000 de dolari «cerută inițial. Editoria- listul ziarului «New-York Times» se întreabă: «De ce să mai risipim restul de 350 000 dolari? Națiunea trebuie să scape de acest comitet anti-americian». Pentru ce credeti că cere banii? Pentru a «ancheta tulburările din centrele urbane». Prin tulburări se înțeleg, evident, conflictele rasiale, demonstrațiile împotriva războiului din Vietnam și altele. «Un asemenea proiect nu este de natură să aducă liniște centrelor vizate», scrie tot «New York Times». Remarca este îndreptățită de palmaresul comitetului care a pescuit totdeauna în ape tulburi.

* «Dacă dumneata ești îngrozit de Texas, eu sînt de-a dreptul consternat de Anglia», acesta a fost titlul unui program de televiziune de o oră prezentat de Columbia Broadcasting System din New York, în cadrul căruia doi ziariști, unul texan și altul englez, și-au exprimat reciproc disprețul față de rînduiriile din țara celuilalt. «Texasul? O regiune fără stil, bîntuită de uniformitate...», a spus englezul. «Anglia? Un imperiu în declin», a replicat texanul. Și așa timp de o oră. Ce s-a urmărit în fond? În nici un caz informarea obiectivă a telespectatorilor. Procedul amintește doar de luptele de cocoși anume destinate excitației amatorilor de senzații tari.

Nicolae URECHE

cronicarul din prigoreni

«Aș dori să cunosc câteva date despre Ion Neculce».

Miti SCRIECIU — Craiova

Răspunde prof. univ. **AL. PIRU**, dr. docent în științe filozofice.

Cel mai interesant din punct de vedere literar cronicar român, Ion Neculce, s-a născut într-un sat care astăzi îi poartă numele, Prigoreni Mici, în regiunea Iași, prin 1672. Era fiul visterului Neculce și al Ecaterinei Cantacuzino. Rămas de mic orfan, a învățat carte în casă și în prăvălie în Țara Românească, unde a stat patru ani. Întors în Moldova și-a început cariera politică la 19 ani, fiind pe rând, postelnic, vâtv de aprozi, vel spătar, hatman, vornic al Țării de Sus, judecător de divan. Căsătorit în 1701 cu Maria, fata hatmanului Lupu Bogdan, Neculce a fost comandantul oștirilor moldovene în războiul ruso-turc de la Stăni-lești din 1711 și l-a urmat pe Dimitrie Cantemir în Rusia, unde a stat doi ani, neizbutind să revină în țară decât după alți șapte ani de prăvălie prin Polonia. A murit prin 1745, în vîrstă de 73 de ani, fiind înmormîntat la moșia sa din Prigoreni. Opera care-i perpetuează numele, *Letopisețul Țării Moldovei*, povestește evenimentele istorice dintre anii 1661, în continuarea cronicii lui Miron

Costin, pînă în 1743, adică de la Istrate Dabija-vodă pînă la Ioan-vodă Mavrocordat, o perioadă de 82 de ani, la care, în mare parte, cronicarul a fost martor ocular. *Letopisețul* este precedat de un număr de 42 de legende, notate de Neculce din circulația orală, anecdote cu caracter istoric, care au servit ca sursă de inspirație scriitorilor de mai târziu, lui Asachi, Negruzzi, Bolintineanu, Alecsandri și alora, deși savoare lor arhaică rămîne inimitabilă. În cronică, în afară de vastul tablou al vieții sociale și politice din a doua jumătate a secolului al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XVIII-lea, impresionează participarea vie a autorului, considerațiile unui bătrîn înțelept pe marginea diferitelor întimplări, filozofia cînd amară și cînd ironică, meditația și hazul, uneori sarcasmul, darul inegalabil al povestitorului care amestecă în narațiunea faptelor viața sa însăși, observația psihologică și caracterologică, portretistica, gravurile de epocă, expozițiile de desolemnități și ceremonii, jovialitatea și, mai presus de toate, spontaneitatea stilului, compoziția liberă de orice canoane retorice, urmînd formele curente ale oralității, cu citate din scriptură și o cascadă de zicale, proverbe și expresii, ca mai târziu la Creangă, și cea dulcețea a graiului moldovenesc caracteristică lui Mihail Sadoveanu, discipolul lui contemporan.

cei vizați prin critici răspund...

Sfatul popular al orașului regional Focșani, Comitetul pentru cultură și artă (la o sesizare a cititorului Dumitru Tuță din Focșani): «Observațiile în legătură cu unele lip-suri ce se manifestă în activitatea culturală a orașului Focșani sînt juste. În momentul de față orașul nostru nu beneficiază de un club care să permită tinerilor să-și petreacă timpul liber într-un mod util și plăcut...

Conform unor hotărîri, urmează ca începînd cu anul 1968 să se construiască și în orașul Focșani un club al tineretului, un nou cinematograful, un muzeu și alte edificii social-culturale...

Cît privește programul cinematografic s-a luat hotărîrea ca acestea să prezinte filme și în cursul dimineții, de cel puțin două ori pe săptămînă, pentru oamenii muncii care lucrează în schimburile de după-amiază.

în cîteva rînduri

Florin Avram — Brașov. 1) Sincerele noastre mulțumiri pentru aprecierile dv. călduroase la adresa revistei. 2) Fotografia actriței și cîntăreței dv. preferate a apărut pe coperta nr. 20/1966.

Viorica Saghin — Constanța. De acord cu dv. în aprecierea popularității actorului Ion Besoiu. Ne pare rău însă că sintem nevoiți să vă contrazicem: fotografia sa a apărut pe coperta nr. 8/1966. Corespondența îi poate fi trimisă pe adresa Studioului de televiziune, str. Molière 2, București.

Lucian Nenu — Ploiești. Nădăjdum că veți elucida problema în discuție cu amicul dv. citînd articolul «Dansul călușarilor în vechime și azi», publicat în *Flacăra* nr. 19/1966, pag. 17.

Alexandrina Radu — Moreni. 1) Istoricului român A.D. Xenopol îi vom dedica un articol la rubrica de față. 2) Cu privire la interpretul Elvis Presley, vă rugăm citiți răspunsul dat concetașenei dv. Gina Soare, în nr. 7/1967, la aceeași rubrică.

Dorina Ionașcu — Tr. Severin. «Doresc ca pe una din copertele revistei să apară fotografia interpretului de muzică ușoară Dan Spătaru, deoarece pînă acum nu i-a apărut...» Inexact! (Vezi coperta nr. 16/1966.)

Nicolae Măceșan — Huși. Tema propusă de dv. (viața și activitatea exploratorului Roald Amundsen) a fost acceptată de redacția noastră, articolul respectiv urmînd să apară în viitor.

S.M. — Iași. Propunerile dv. referitoare la ancheta «Știm să ne hrănim?» sînt foarte interesante. De aceea v-am ruga să ne comunicați sub ce semnătură ați dori să apară în eventualitatea publicării lor.

Octavian Pogăan — Tulgheș. 1) Problema publicării unui roman ilustrat continuă să preocupe redacția noastră. Dacă apariția sa mai încîrzie este pentru că dorim să oferim cititorilor o producție net superioară celei precedente. 2) Deocamdată nu putem renunța la reclama de pe ultima pagină.

Dorina Tomescu — Filipeștii de Pădure. 1) Vă comunicăm că în problema care a constituit obiectul unei controverse dreptatea este de partea dv. 2) Nu! Valentin Zaharescu nu e fiul lui Radu Zaharescu. Micuțului Valentin scrieți pe adresa Studioului de televiziune, str. Molière 2, București.

Nicu V. Stroe — com. Argetoaia. Am luat în evidență propunerea dv. — date despre celebra expediție a generalului Umberto Nobile.

Pavel Ripan — Birlad. 1) Ne exprimăm speranța că cele două răspunsuri publicate în nr. 13, la cererea dv. (istoria balului și ceva despre pigmei), au corespuns așteptărilor. 2) Am notat și dorința dv. privind istoria orașului Birlad. 3) Problema publicării adreselor la rubrica «Cititorii către cititori» va fi reglementată în curînd, o dată cu apariția noilor condiții de publicare a adreselor la rubrica sus-amintită.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespundă: Justin Jianu, maistru, Ploiești, căsuța poștală 100: literatură, prozodie, istorie, ilustrate; Mihai Vrîncănu, muncitor, 22 ani, București, str. Baba Novac 16, bl. 23, șc. 4, ec. 10, ap. 176: teme diverse, ilustrate; Petru Tîncul, electrician, 21 ani, com. Cara-

șova 16, reg. Banat: teme diverse, muzică ușoară, ilustrate; Otilia Deak, funcționară, 18 ani, Lupeni, str. T. Vladimirescu, bl. B, sc. 1, ap. 3: teme diverse, ilustrate; Felicia Bazgan, elevă, Huși, str. Dobrina 107: teme diverse, literatură, ilustrate; Gheorghe Amza, elev, com. Stănești, rn. Oltețu: teme diverse, ilustrate; Petre Munteanu, muncitor, 22 ani, Constanța-Tomis III, bl. L 7, ap. 45: teme diverse, ilustrate; Maria Gherghie, tehniciană contabilă, 18 ani, C.A.P. com. Zătreni, rn. Oltețu: cinema, filatelie, ilustrate; Maricica Popa, absolventă liceu, com. Sulpicani, rn. Gura Humorului: teme diverse, ilustrate; Ana Codreanu, elevă, 16 ani, Borzești, str. Mărășești 282, reg. Bacău: ilustrate.

pe scurt

Mihai Vlad — com. Bărbulețu. 1) Sofia Vasilievna Kovalevskaia (1850-1891) s-a născut la Moscova. Prin activitatea sa pe tărîmul matematicii a adus contribuții însemnate în domeniul mecanicii cerești și al ecuațiilor cu derivate parțiale. A făcut completări și observații interesante cu privire la cercetările lui Laplace asupra structurii inelului planetei Saturn. Sofia Kovalevskaia nu a fost numai o eminentă matematiciană, ci și scriitoare. Printre operele sale literare se numără romanele «Amintiri din copilărie», «Nihilismul», precum și drama «Lupta pentru fericire». În anul 1874 obține doctoratul în filozofie la Universitatea din Göttingen cu Magna cum laude. Este prima femeie care deține titlul de membru corespondent al Academiei de științe din Petersburg. 2) Despre Walt Disney noi am publicat un articol în nr. 9/1967, pe care vi-l recomandăm. 3) Am reținut propunerile dv.

Sabin Ardelean — Timișoara. 1) Celebruul mausoleu Taj Mahal a fost construit între anii 1631 și 1653 la Agra de către împăratul Șah-Jahan, în memoria soției sale Mumtaz-Mahal. Această capodoperă a artei indiene, clădită din marmură albă (de aici și denumirea de «minunea albă»), a fost decorată cu intarsii de marmură colorată conținînd versete din Coran. Uriașul edificiu este dispus în plan octogonal, fiind dominat de o cupolă imensă. 2) Vă mulțumim pentru propunerile.

8000 de ore în văzduh

Pe ce tipuri de avioane zboară pilotul Ștefan Calotă? Dacă veți pune această întrebare unui aviator de la aeroclubul central «Aurel Vlaicu», unde Calotă lucrează ca instructor, vi se va răspunde: «Pe tot ce are motor, aripi și o mașină!» Aceasta pentru că Ștefan Calotă posedă mai multe specializări. El este planorist, instructor de zbor cu motor, pilot remorcher de planoare, lansator de parașutiști, as al misiunilor utilitare și pilot de acrobație.

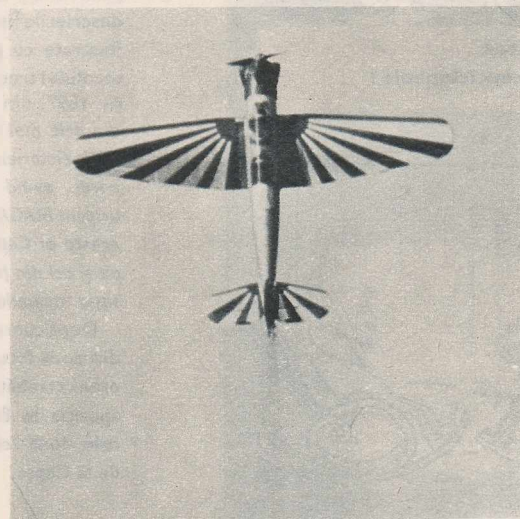
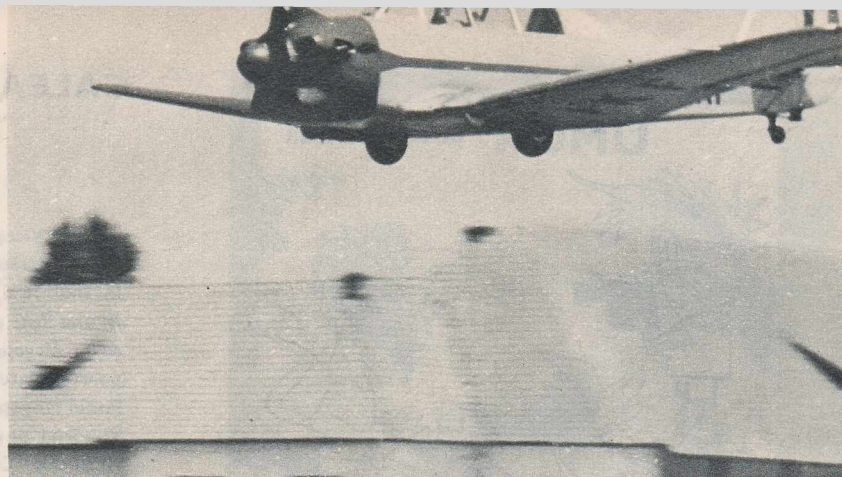
Ștefan Calotă și-a început cariera de pilot cu 25 de ani în urmă, pe un mic aerodrom de lângă București. Puștiul blond, din grupa întâi, s-a dovedit un talent deosebit.

De atunci nu s-a mai despărțit de aerodrom. A fost promovat ca instructor de zbor și a participat la pregătirea a peste 250 de piloți. Făcând un bilanț al activității trebuie să amintim câteva cifre: a petrecut în aer 8 000 de ore; a zburat pe 25 de tipuri de avioane; a executat

peste 50 000 de decolări și aterizări. În acrobația aeriană românească el a înscris pagini de o reală valoare, participând la peste 100 de mitinguri aeriene în țară și în străinătate. La Moscova, la parada aeriană de pe aeroportul Tușino din 1954, evoluțiile pilotului Ștefan Calotă au fost cotate cu calificativul «excepțional», acordându-i-se «Diploma de onoare» a Aeroclubului central al U.R.S.S. De atunci a stabilit mai multe recorduri naționale de zbor și trei recorduri internaționale. Pentru succesele sale sportive a fost distins cu titlul de Maestru emerit al sportului.

În vederea Campionatului mondial de acrobație aeriană care va avea loc anul viitor, Ștefan Calotă se pregătește intens. Îi urăm succes în limbajul aviatorilor — pumnul strâns, cu degetul mare ridicat spre cer.

Viorel TONCEANU
Fotografii de Ștefan CIOTLOȘ

Din evoluțiile lui Ștefan Calotă.

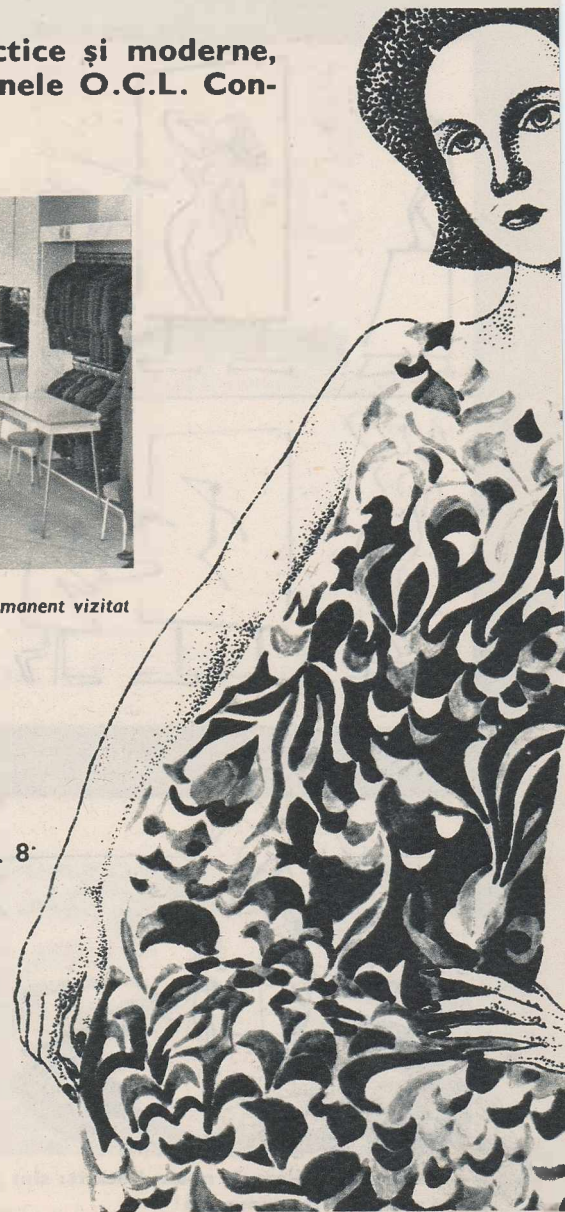
Cumpărați confecții elegante, practice și moderne, pentru bărbați și femei, de la Magazinele O.C.L. Confecția-București.

Magazinul din Calea Griviței 236 este permanent vizitat de cumpărători.

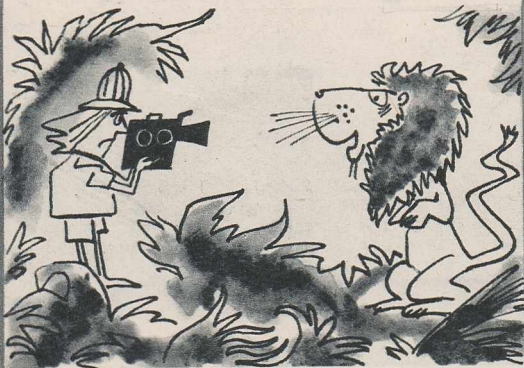
Notați următoarele adrese:

- «ELEGANT», bd. N. Bălcescu nr. 11;
- «MODERN», bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 8
- «ADOLESCENTUL», str. Lipșcani nr. 8, precum și magazinele din
- Calea Griviței 236, bloc H,
- str. Lipșcani nr. 55,
- Calea Victoriei nr. 33.

CALEA VICTORIEI - 1897

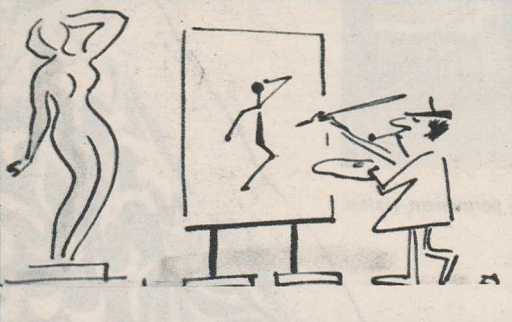
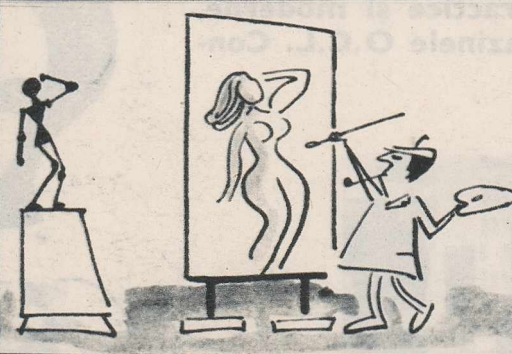
UMOR de Nell COBAR

ÎN JUNGLA AFRICANĂ
Leul: — E pentru teleenciclopedie?

Emisiunea pentru copii: CALUL FURY

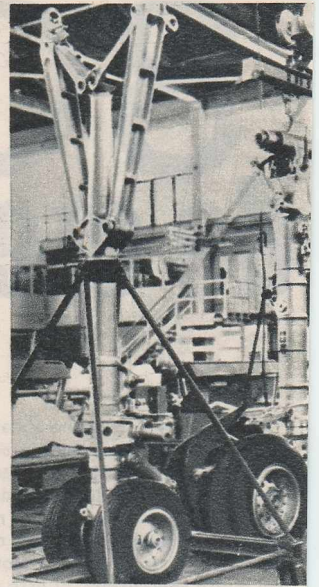

— Poftim, domnișoară, m-am hotărât: sint gata să mă însor cu dumneata!

Calea Victoriei de azi împlinește respectabila vîrstă de 275 de ani. Părintele său, domnitorul Constantin Brîncoveanu, i-a dat viață în anul 1692, cînd, după cum ne spune istoricul Ionescu-Gion, își croi Vodă un drum mai drept și mai scurt spre moșia Măriei Sale, de la Mogoșoaia, unde-și avea castelul. Acest drum începea din poarta palatului domnesc, aflat lîngă gîrla Dîmbovița, și s-a chemat Podul Mogoșoaiei pînă în anul 1878, cînd a primit numele de Calea Victoriei, pe care-l păstrează și astăzi. Acum 70 de ani — în 1897 — strălucirea Căii Victoriei atinsese culmi de care bucureștenii timpului erau cum nu se poate mai mindri. Înțelegem aceasta din descrierile istoricilor, ca și din articolele publicate în revistele ilustrate cu primele fotografii instantanee reușite de la sfîrșitul secolului trecut. Iată, bunăoară, ce scrie *Foaia interesantă* din 16 martie 1897, din care reproducem și fotografia de mai jos: «O parte din cele mai atrăgătoare a Bucureștiului este frecventata porțiune a Căii Victoriei, din fața pieței Sărindar. Înconjurată de ambele bulevarde, avînd în dreapta cafeneaua și hotelul CAPȘA, iar în stînga uriașul MAGAZIN DE LUVRU atît de vizitat, nu e clipă în care punctul acesta al Capitalei să nu gemă de lume. ...Desigur că locul acesta, ca și cel din fața teatrului Național, se impune în primul rînd în admirația străinilor și celor veniți din provincie».

După cum se vede din fotografie, cel mai mare imobil de pe atunci, din zona fotografiată, avea trei etaje, iar cele două sensuri ale căii erau străbătute numai de trăsuri — automobilul nu-și făcuse apariția în București. Olteanul cu coșurile care trece pe lîngă cele două felinare cu gaz aerian concura, desigur, trufandalele de la Capșa.

Ion MUNTEANU

CATAPULTA LUI DA VINCI CONTRA STARFIGHTER

Din ziua cînd reactoarele Starfighter au început să treacă cu zgomot asurzitor deasupra casei sale dintr-o suburbie a Mînchenului, Helmut Winter și-a pierdut liniștea și la propriu, și la figurat. Pentru a-și exprima protestul și-a meșterit singur o catapultă de o construcție inspirată după un desen al lui Leonardo da Vinci și a «catapat» avioanele cu niște găluște pregătite de soția lui. În cele din urmă a învins: baza militară căreia îi aparțineau avioanele a capitulat, promițîndu-i că Starfighter-urile nu vor mai zbura la o altitudine mai mică de 2 700 metri.

NU E DECÎT TRENUL DE ATERIZARE...

Societatea Sud-Aviation a anunțat că macheta în mărime naturală, cu interiorul complet amenajat, a supersonicului franco-englez «Concorde» va fi prezentată publicului la sfârșitul lunii mai, în cadrul celui de-al 27-lea Salon al aeronauticii și spațiului, la Bourget. Între timp lucrările de montare a prototipului nr. 001 sînt în plină desfășurare. Mastodontul din fotografie nu este decît trenul de aterizare al avionului. Ca să vă dați seama de proporțiile lui, o singură cifră: ușa de intrare pentru pasageri este situată la 4,70 metri deasupra solului.

100 DE ANI DE CĂSNICIE

Balakiș și Amine Orudjev din R.S.S. Azerbaidjană și-au sărbătorit recent dubla nuntă de aur, intrînd în al 101-lea an de căsnicie. Soțul, în vîrstă de 130 de ani, și soția, cu 16 ani mai tînără, au pînă în prezent 50 de descendenți — copii, nepoți și strănepoți. Balakiș Orudjev a muncit în total 115 ani, dintre care peste 50 de ani a fost crescător de vite, iar apoi și-a schimbat profesia devenind pescar.

RAID LA COPENHAGA

40 de poliști au luat recent parte la un raid organizat la Copenhaga pentru descoperirea celor ce difuzează literatură pornografică. În urma acestei acțiuni au fost confiscate peste un milion de reviste, diapozitive și fotografii. În imagine, o parte din marfa confiscată.

CEL MAI MARE MELC DIN LUME

Este probabil acesta, construit de cineaștii din Hollywood, element important în ecranizarea basmului «Dr. Dolittle». «Marele melc trandafiriu» îl poartă pe doctorul Dolittle (interpretat de Rex Harrison) de pe o insulă exotică napoi, în Anglia.

cuvinte încrucișate: TIMPUL

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2			E	L						T	E		
3	E	R	M		E	M	I	N	E	S	C	U	
4	Z	I	V	B									
5				E	C					C	A	R	T
6	V	N		C	I								
7			C	O	M								
8		M	I	A	P	T	E					U	T
9		R			A	D	A	S					
10		A											
11		R											
12		E											

ORIZONTAL: 1) A compus suita simfonică «Zile de vacanță» — Conjugat de șahiști, uneori... în criză de timp. 2) Autorul operei «Orologiul spaniol» — Una din fiicele anului — Textilă. 3) Etapă din istoria pămîntului — Ne-a lăsat poeziile «Misterele nopții», «Trecut-au anii», «Cu mine zilele-ți adaogii», «De-or trece anii» ș.a. 4) În invariabilă alternanță cu nopțile — Actul de seamă al anului 1859 (neart.). 5) Așteptată cu emoții și speranțe, în fiecare duminică, primăvara și toamna (uneori... și miercuri) — Serviciu de patru ore, pe nave. 6) Vineri, la mijloc! — Secvență... tematică — Urmărită cu cronometrul în mînă. 7) Măsură de capacitate din trecut — Cînd durata zilei întrece cu mult pe cea a nopților. 8) Interval de timp (pl.) — În viteză! 9) Se întinde... la miliarde de ani-lumină — Asigurări de Stat — Pronume. 10) Acru — A marca cu măsuri tip. 11) Termen fixat pen-

tru săvîrșirea unei acțiuni — Teren redat agriculturii. 12) A lupta cu secunde, pe stadion — Șirag de ani, luni, zile...

VERTICAL: 1) Timp actual — Se face zilnic, prin întocmirea bilanțului. 2) La intervale mari de timp (fem.) — Mulți ani. 3) Nu-i rotundă — Timp de odihnă pe drum. 4) Fier — Perioadă mare de timp — Alean. 5) Dinsele — Brăzdată, primăvara și toamna — Margini de crîng! 6) În amurg! — Zile la romani. 7) De azi, pe mine — Se deapănă din ziua nașterii. 8) Încrucișări pe răbojul vremii — Comparativ — Oră de dimineață. 9) Una... din șapte — Întins. 10) Preludiu la o nocturnă — O mare greutate. 11) A scris romanele «Ora șase» și «Anii tinerii» — În cursă! — Cu reflexe violete. 12) Procedee bancare eșalonate în timp — Fire.

Ion PASCAL

Răspunsuri la jocul «Costume populare românești» apărut în numărul nostru trecut.

1. Costum de sărbătoare din zona Munților Apuseni (reg. Cluj). 2. Port păstoresc din Muscel (reg. Argeș). 3. Port de iarnă din Bihor (reg. Crișana). 4. Costum de sărbătoare din zona Jiului de Sus (reg. Oltenia). 5. Costume din regiunea Brașov.

La capătul drumului-SIENA

de Veronica PORUMBACU

Autobuzul începe să gîfîie, urcuşul devine abrupt, drumul şerpuieşte pe o stradă din ce în ce mai îngustă din care coboară la vale alte străduţe la fel de pitoreşti, pentru ca, la capătul cursei, să mă pomenesc în plin ev mediu. În vechea cetate liberă a Sienei ore întregi pasul suie şi coboară (căci nici o stradă nu e orizontală în acest labirint al vârstei de mijloc) pe uliţi atît de înguste (Via dei Pellegrini, Via delle Donselle, Via dei Pintori...), încît — raportate la Sibiul nostru — cele mai filiforme străzi transilvane par autostrăzi faţă de cele mai largi căi de acces sienzeze. Arcele butante dintre clădiri, care, privite de jos în sus ori de sus în jos par un şir de ornamente boltite peste un lung coridor cu trepte, aveau, probabil, menirea de a susţine zidurile, pentru ca nu cumva, la cea mai uşoară clătinare din sprinceană a pămîntului, ele să se împreune, prăbuşindu-se... Pe asemenea uliţe urcă şi coboară sienzezii, fără să simtă, prin obişnuinţa transmisă din generaţie în generaţie, osteneala urcuşurilor şi a coborîşurilor neîntrerupte, pînă la şcoală sau la birou, pînă la biserică ori la teatru, pînă la brutărie ori la măcelărie...

SUVENIRURI DE IERI ŞI DE AZI

Improprie par doar costumaţia modernă (ca

într-o piesă de epocă jucată în taioare) şi firmele (Institutul tehnic superior funcţionează în... Chiostro di San Domenico); şi mai ireale încă antenele de radio şi televizor de pe acoperişurile arhaice ori microbuzele — e drept, mai miniaturale ca de obicei — trimise de «Ditta Edison — Televisione, Frigoriferi, Lavatrici», abia în stare să ajungă pe această hartă întortocheată la proprietarii aparatelor electrice

Fiecare oraş îşi reproduce în ceramică propriile amintiri. Cuptoarele pompeienilor ard zilnic mii de amfore cu graţie grecească; la tirgul de suveniruri din Siena sosesc zilnic tot atîtea cahle de faianţă cu turnuri medievale în basorelieu. Expuse pe tarabe ori de-a dreptul pe pavajul de piatră, ele sînt cu timpul acoperite de pulbere, care le dă o patină cenuşie şi un spor de... «perspectivă». Cînd ieşi însă în mină o asemenea cahlă, abia o poţi apăra de zelul vinzătorului care, cu o cîrpă în mină, vrea într-o clipă să ţi-o facă la fel de albă ca ultima cahlă descărcată în tirg...

Ceea ce găseşti în toate vitrinele Sienei, şi numai ale Sienei, sînt păpuşile în costum medieval, jumătate alb, jumătate albastru, cu pantaloni mai lipiţi de trup decît iţarii, cu basc de epocă pecap şi un steguleţ în mină; e portul pe care tinerii îl arborează şi azi la anumite date festive. În fine, la răscruce, vinzătorii de diapozitive te pîndesc cu mapele lor desfă-

şurate, ca nişte oameni-reclamă din care se vede numai capul. De cite ori nu voi retrăi acasă, privindu-le la un filmoscop uşor măritor, emoţiile acestui scurt pelerinaj medieval?

BOTEZUL FRUMOSULUI

Domul însuşi, de care vorbesc documentele încă din jurul anului 1000 şi care a fost terminat abia prin secolul al XIV-lea, e un miracol care traversează, încremenit, timpul. Faşada e de un alb care, în ciuda vinelor policrome ale marmurii, domină incandescent peisajul. Frontoanele de deasupra intrărilor şi arcele sînt atît de fin dantelate în piatră, încît ai impresia că, lovite cu un ciocănel de argint, decoraţiunile înflorate ar răspunde cu un sunet de cristal. Şi, de cum se lasă seara, totul e iluminat de faruri verzi-albastre, care proiectează biserica şi campania într-o lumină lunară. Proporţia specifică stilului gotic între ziduri şi ferestre e îmblinzită. Contraforturile au un relief mai moderat şi sfîrşesc nu în «pinacole», ci în statui graţioase, chiar dacă severe. Lumina, pătrunzînd prin ferestrele ceva mai puţin înguste ca de obicei, potoleşte contrastul dintre albul şi negrul acelei «fugi» aproape muzicale a coloanelor care susţin bolta naosului şi absidele. Pavimentul e o nemai-

Fluorescente torineze

de Victor NĂMOLARU

Sosiseam în capitala Piemontului atunci cînd, vorba povestitorului, soarele era în cruce. La început ni s-a părut oarecum ciudat faptul că în prima noastră după-amiază torineză amabilele noastre gazde ne-au invitat să facem o incursiune în străvechea istorie a Egiptului.

RAMSES II DE PE MALUL PADULUI

Muzeul egiptean din Torino, cu exponatele sale din anii 3000-332 î.e.n., este socotit, după cel din Cairo, cel mai important muzeu de acest gen.

La temelia muzeului se află colecţii particulare, şi gîndul ne-a purtat către cei care, participînd sub conducerea lui Napoleon la binecunoscuta lui expediţie egipteană, nu s-au întors probabil niciodată cu mîinile goale. Mai apoi ne-am amintit de Bernardino Drovetti, care în calitatea lui de consul al Franţei în Egipt şi-a alcătuit o colecţie de piese inestimabile. Şi Drovetti fiind în primul rînd piemontez, lucrurile pe care le-a adunat au poposit pînă la urmă la Torino. Expediţiile arheologice făcute cu decenii în urmă de cunoscuţii specialişti Schiaparelli şi Farina au contribuit la punerea pe baze ştiinţifice a acestei colecţii, adunate pînă atunci mai mult sau mai puţin întimplător.

...Ne oprim în faţa celebrei statui ce-l înfăţişează pe Ramses al II-lea, gingaş şi delicat în tinereţea lui, dar în acelaşi timp voluntar, cu o undă de cruzime fluturîndu-i pe buze, aşa cum îi va fi fost firea şi cum va fi crezut sculptorul că trebuie să-i sublinieze pentru posteritate originea divină. Alte statui şi basorelieuri ne reţin atenţia: Amenhotep al II-lea, Tutmes al III-lea, Amenhotep al III-lea. Poartă atîta firesc, atîta autentic multe dintre aceste lucrări, încît unii specialişti lasă să se înţeleagă ca în realizarea lor se pornea de la măştile mortuare ale defuncţilor.

La rîndul lor papiusurile, veritabilă expoziţie de grafică decorativă, îţi atrag irezistibil privirile. Ele îţi povestesc în toate amănunţimile viaţa vechiului

Torino nu trăieşte freamătul veşnic agitat al turiştilor în aceeaşi măsură cu alte celebre oraşe italiene. Nici trecutul nu este atît de prezent în capitala piemonteză, deşi istoria sa este veche şi bogată în evenimente. Industria — şi Torino este din acest punct de vedere unul dintre cele mai dezvoltate oraşe italiene — deşi aruncată la periferii, ascunsă după colinele ce îl înconjură, este prezentă pretutindeni. Fără ostentaţie. Şi oamenii sînt aici temperaţi, sobri. Şi arhitectonica clădirilor, cu porticuri elegante desfăşurate pe kilometri întregi de-a lungul străzilor drepte şi ordonate, respiră armonie, simţ al măsurii. Numai Alpii îşi permit îndrăzneala de a se abate, cu a lor înălţime, de la această regulă, de la vestitul calm şi echilibru torinez pe care le-am simţit prezente în atmosfera oraşului.

Egipt, obiceiurile şi îndeletnicirile oamenilor. Privirea este incîntată de o anumită «punere în pagină»: plină de eleganţă, de o alternanţă a desenelor, hie roglifelor şi liniilor făcute cu mină sigură, cu deosebit simţ estetic, aşa cum ne-au sugerat de altfel şi amuletele policrome din teracotă smălţuită, ca şi alte podoabe găsite în mormintele vechilor egipteni

LANDOUL LUI BORDINO

Vizita la Muzeul egiptean n-a fost, aşadar, o simplă întîmplare. Gazdele au ţinut să ne prezinte ceva ce n-am fi putut vedea nici la Roma, nici la Florenţă sau la Veneţia. Acest gînd le-a condus, se pare, şi atunci cînd ne-au propus, într-o altă după-amiază torineză, să vizităm Muzeul naţional al automobilului. Iată-ne readuşi brusc într-unul dintre cele mai caracteristice aspecte ale vieţii de toate zilele a acestui oraş care, nu fără temei, se socotea patria automobilului italian. Nu-i vorba numai de faptul că numel-

Soarele apune îndărătul
acoperişurilor: un joc de
cărămiziu și roșu este ac-
cum Siena.

REPRODUCERI DUPĂ LU-
CRĂRI REALIZATE DE PIC-
TORUL PETRU ACHIȚENI.

„Spre seară — cînd ora-
ul pare însingerat de o
umină ireală, îngemăna-
e de zi și noapte, de roșu
olar și fulgere violacee
le neon — pe sub porti-
urile arterelor centrale.

la capătul drumului-SIENA

întilnită alternanță de marmură, reconstituind chipul sibilelor și scene biblice din viața lui Samson, David, Solomon, Iudita, Irod, fie din lespezi grafitate, fie cu intarsuri în marmură, fie alăturând simplu fragmente colorate, ca într-un adevărat mozaic de marmură. Pentru cunoașterea acestor aproape 70 de mici capodopere și-ar trebui mai multe zile seneze, deoarece niciodată nu sînt expuse la vedere mai mult de 10-12. Rogojini sau scînduri ocrotesc, prin rotație, celelalte scene, pentru ca pașii autohtonilor și ai turiștilor să nu le «consume» decît în doze nevătămătoare...

Stele și rozete decorează arcurile interioare, cu un «lucru de mină» pe care lungi veacuri în șir l-au executat anonimizii slujitori ai frumosului. Cu titlu de curiozitate, mi se precizează cîteva cifre: 8 000 e numărul stelilor, 1 600 al bacinetelor și peste 1 000 cel al rozetelor care dau acestui templu o măreție demnă de

«MAIESTATEA» SIENI

Dintre pictorii vremii, nici unul nu întrupează mai complet școala seneză ca Duccio di Buoninsegna, lîngă sfinții căruia avea să zăbovească îndelung Richard Wagner, în căutarea laitmotivului Graalului. În cerul zugrăvit de Duccio — așa cum l-am văzut la Muzeul domului — Fecioara între sfinți și îngeri apare, ca și la Giotto, desprinsă de rigidele canoane bizantine; tronul e în primul plan, în timp ce apostolii și îngerii care o înconjură suie, pierzîndu-se, către fundalul enorm.

Nu. Hotărît nu am vreme să mă opresc cît aș vrea în fața amvonului care își sprijină coloanele sale, terminate cu sfinți, pe spinările elefanților, leilor, tigriilor; nici în fața sarcofagelor de cardinali sau a tabernacolelor, deși basoreliefurile, intarsurile, danțelăria de metal prețios ar merita o mai îndelungată cercetare. Dar și aici mi-e dat să trăiesc aceeași incompatibilitate între socoteala de acasă și cea din țîrg. Ziua hărăzită Sienei nu mi-ar ajunge nici măcar pentru cercetarea domului. Căci, spre surpriza mea, o ușă maiestuoasă mă invită în aceeași clădire. Într-un alt monument, dedicat exclusiv artei plastice: e vorba de sala care a fost, acum cinci secole, biblioteca papei Pius al II-lea (Enea Silvio Piccolomini) și pe care a pictat-o, timp de șase ani, un maestru al pensulei, al cărui nume adevărat figurează doar în parantezele istoriei artelor, cunoscut fiind mai mult sub porecla de Pinturicchio (Pictorașul). Opele sale — risipite — mai pot fi întilnite și la Vatican, și la Napoli. Aici însă, în cele zece fresce compacte de dimensiuni enorme, fac abia cunoștința marelui colorist, dotat cu spirit aproape scenografic al compozițiilor desfășurate pe fundalul construcțiilor seneze din secolul al XV-lea.

În aceeași bibliotecă, anluminurile caligrafilor locali pe cărțile liturgice încintă și întristează pe lacomul trecător, care nu vrea să piardă nici accesul la icoanele lui Guido de Siena (roșul, negrul, cărămiziu de pe veșminte și fond formează o treime cromatică specifică) și nici interiorul baptisteriului, așezat pe deal, chiar la poalele domului, cu frescele pe fond negru, de o severitate impunătoare. În centrul lui, o fintină hexagonală de marmură, pe care Donatello, Ghiberti, Iacopo della Quercia au modelat în bronz aurit scene din Vechiul testament. Aici primesc copiii Sienei, o dată cu numele, și botezul frumosului...

ÎN FIECARE VARĂ

La cîteva sute de metri distanță și ceva mai la vale e Piazza del Campo, o vastă scenă medievală în formă de scoică, al cărei Palazzo Pubblico a avut — mutatis mutandis — importanța Segnoției în istoria Florenței. În această inimă a cetății — cu capele pictate și sfinți sculptați în nișele coloanelor, cu un zvelt Torre di Mangia, care îți așterne la picioare

de la înălțimea celor 102 metri panorama acoperișurilor roșii ale Sienei, cu un ornic mecanic în turn și unul zodiacal pe poarta primăriei, cu ziduri vechi de jur împrejur și baruri noi în localuri vechi — se desfășoară de lungi secole în șir, la fiecare 6 iulie și 16 august, mari serbări populare, care poartă numele **Palio delle Contrade**; o paradă a tineretului, în veșmîntat în vechile costume și fluturînd vechii oriflame seneze, deschide în ritmul tobelor frenetice curse de cai, încheiate cu agape obștești la care în capul mesei, e totdeauna pofțit calul cîștigător.

Fierberea serbărilor de vară, care se leagă probabil și de amintiri istorice precise, mi-o pot numai închipui. Ultima imagine ce o iau cu mine din Siena e hazvuzi de marmură albă al pieței, imensa Fonte Gaia, pe ale cărei basoreliefuri se odihnesc porumbeii, cînd pe coama leilor, cînd pe umărul îngerilor, cînd pe șinul unei Justiții cu balanța într-o mînă și sabia în alta, transformînd încremenirea pietrei într-o veșni mobilă și vie compoziție, în timp ce copii cu pelerin și turiști întind păsărilor, în palmă, rămășițele regilor — cîteva fărîme de piine — sau grăunțele cîmpărilor, o dată cu castanele coapte, în preajmă fîntînii...

Soarele apune îndărătul acoperișurilor: un joc de cărămiziu și roșu este acum Siena. Aerul e albastru de catifelat, în ciuda anotimpului, încît la despărțiri sînt ispitită să-l parafrazez pe Pillat: «Plutea o seară dulce de toamnă peste Siena...»

*

Există orașe italiene în care noul și vechiul contrastează izbitor (cartierele moderne, în vecinătatea romaneilor Via Appia) și altele sugerîndu-ți conținutul poraneitatea în buildingurile ridicate nu departe de «Cina» lui Da Vinci. Siena însă, cu toate că împrejuriile sale s-au ridicat o seamă de întreprinderi industriale, a rămas în întregime un oraș muzeu în care și elevii școlii superioare tehnice învață electronică între zidurile unei mănăstiri, antenele de televizor sînt prinse pe acoperișuri din secolul XIII! Un oraș în care contemporanii și-aș și asumat misiunea de a trece viitorului acest giu vaer unic al arhitecturii medievale. Dacă viitorul omenirii se rotunjește și prin trecutul său, atunci din acest viitor face neapărat parte și cultul Sienei

Fluorescente torineze

orașului Torino se asociază imediat cu cel al firmei «Fiat»; nu-i vorba numai de faptul că tot aici se află și uzinele în care se produc elegantele și nu prea accesibilele mașini «Lancia», și nici de cel că la Torino s-a dezvoltat ca o adevărată industrie — dacă se poate numi așa — grupul celor care desenează caroseriile mașinilor și lansează moda în acest domeniu. Toate acestea sînt lucruri cunoscute, dar poate mai puțin se știe că strămoșul automobilismului italian este tot un torinez, Virginio Bordino.

În 1836 el a încercat să «motorizeze» o diligență, în 1852 un vehicul pe trei roți, pentru ca, doi ani mai tîrziu, eforturile sale să fie încununete de succes. «Automobilul» lui Bordino, pe care-l admirăm în incinta muzeului, este în fond un elegant landou căruia inventatorul i-a adus cîteva amendamente de ordin tehnic — nu lipsite de importanță, firește. Într-o oră, mașina lui Bordino consuma 30 kg de cărbune; distanța pe care o străbătea în acest timp: 8 kilometri.

Primul automobil italian cu motor cu explozie va fi brevetat de Enrico Bernardi în 1896; iată și alte tipuri de mașini, în fața cărora zăbovești pentru curiozitățile lor — dar care, cu siguranță, la timpul respectiv vor fi stîrnit altceva decît zimbete condescendente. Acesta, din 1891, trebuia încălzit cu trei ore înainte de a porni la drum; un altul nu avea faruri și-l lumina drumul cu luminări, în timp ce un al treilea, pentru mai multă siguranță, avea două frîne — una pentru conducător, a doua putea fi folosită la nevoie și de pasager.

Însoțitorul ne arată și primul strămoș al Fiaturilor de azi, un automobil cu o putere de 3,5 CP care cîntărea 380 kg, realizat în 1899.

DE LA SUPERGA LA STATUIA VICTORIEI

Dacă v-ați plictisit de automobile, și la Torino nu-șor să scapi de acest subiect de conversație, ieșiți la plimbare în jurul orașului. Bineînțeles, tot cu automobilul. Urcați pe serpentinele inverzite pînă ajungeți pe unul din vîrfurile dealurilor ce înconjură trupul orașului cu o cingătoare de verdeață. Oprîți-vă, de pildă, la Basilica di Superga, operă valoroasă a maestrului arhitecturii torineze, Filippo Juvarra.

Era în 1706. Piemontul fusese invadat de dușmani și Torino se afla sub ocupație. Sacrificiul eroic al unui simplu soldat, Pietro Micca, a adus victoria oștilor piemonteze. Dacă vreți să cunoașteți chipul acestui erou, îi veți afla statuia într-una din grădinile orașului, în apropierea Muzeului artileriei. Superga, panteonul casei de Savoia, a fost construit anume pentru a se celebra victoria dobîndită în acel an.

De la Superga și se dezvoltă imaginea panoramică a orașului, turnul Molle Antonelliana cu ai săi 167 metri săgetînd vîzduhul, impunătoarea cupolă a domului și, în fund, maiestuosul arc alpin. Aceasta este priveliștea pe care și-o oferă Superga; o înfilnești și de pe o altă culme din vecinătate, dealul Maddalena. Pe cel mai înalt punct al său a fost ridicat un impresionant monument, statuia Victoriei. Superga evocă eroismul singular al lui Pietro Micca; statuia Victoriei glorifică jertfa sutelor de mii de soldați anonimi din primul război mondial.

ÎN VIZITĂ LA MARTINI-ROSSI

Să fii la Torino și să nu guști vermulul e ca și cum te-ai afla la Constanța, să spunem, și n-ai pune în gură o picătură de Murfatlar. Aici, la Torino, poți cunoaște la ea acasă această băutură, bogată mai mult poate decît toate celelalte nu numai în arome, ci și în necunoscut.

Vermulul este, în primul rînd, vin alb. Chiar dacă beți vermul roșu, să știți că tot din vin alb a fost preparat. Dar a spune vin alb înseamnă a simplifica prea mult lucrurile, fiindcă vermulul este un subtil amalgam de vin cu o infinită varietate de infuzii de plante. Ne-a reținut atenția prepararea infuziilor, fiindcă ceea ce distinge realmente vermulul de alte

băuturi este parfumul său, și această aromă i-o conferă nenumăratele soiuri de fructe, semințe, scoarțe de copaci și rădăcini ce și dau înfilnire, pentru a opărite, macerate și apoi filtrate, în marile vase de tablă ale întreprinderii. Sînt prezente la acest rendez-vous flori și frunze de melisă, a căror aromă este căutată și de albine, salvia lemnoasă și înflorite frunze frumos mirositoare de frăsinel, mușetel, absint și semințe de chimen, coji de lămii și de portocală lemnoasă și aromatic de santal, scorțișoară și cardamom, de chinchina, violete și trandafiri, măghiran și vințel, ceai, rădăcini aromatice de trestie și alte amărui, de gențiană... Prepararea acestui lichid prezintă și apoi încorporarea lui în vinul propriu-zis se par a fi veritabilele acte de virtuozitate ale oricărui fabricant de vermul (într-o noi fie zis, adevărate secțiunile de fabricație).

Deși vermulul a văzut lumina zilei în secolul trecut e interesant de știut că romanii cunoșteau și ei băutura asemănătoare. E vorba de «vinum absintum», un stimulent al poftei de mîncare. Diferența constă în aceea că strămoșii noștri preferau vinul musturile cu arome, îndeosebi de rășină de pin smîrnă. E ceea ce și explică prezența conului de pin printre simbolurile bahice.

Am înțeles: poate nu vă interesează vermulul, nimeni muzeul vinului, amenajat într-o pivniță din curtea întreprinderii. Nu-i nimic! La Galeria Sabauda puteți face cunoștință cu una dintre cele mai valoroase colecții de picturi aparținînd maeștrilor flamanzi și olandezi din cîte există în Italia: vizitați Muzeul național al muntelui sau vestita Galerie de artă Plimbată-vă în frumosul și inverzitul parc Valentin pe malul Padului sau treceți spre seară, cînd orașul pare însingurat de o lumină ireală, îngemănare zi și noapte, de roșu solar și fulgere violacee de neapărat sub porticurile arterelor centrale, privind muzeul aceasta calmă, neobosită, care se întoarce de la lucru. Dar chiar dacă v-am vorbit despre Rașes al II-lea și vermul, despre precursorii automobilului și parcul Valentino, să nu uitați că Torino este în primul rînd un oraș care creează și muncește poate mai mult ca oricare dintre orașele italiene, așa cum am spus-o și la început, fără ostentație

carte

● **Maria Banus** e prezentă în librărie franceze cu un volum de versuri umos prezentate grafic, apărut la Editura Seghers în colecția destinată poeziei de astăzi.

● La Editura tineretului au apărut: **Tănăsache — Timpul fără cusur** (chitanțe și povestiri); **Otilia Cazimir — Albumul cu poze**, ed. II, proză; **Ion Rieșanu — Vară tîrzie**, nuvele; **Ioana Postelnicu — Plecarea Vlașinilor**, ed.; **Serban Orăscu și Nicolae Mihăilescu — Alexandru Orăscu**, Colecția «Oameni e seamă».

● În traducerea Mariei Herberescu a lui Ion Grigorescu (semnat și al lui cald cuvînt înainte, intitulat **Prin tîcării**) a apărut la Editura Meridiană din București o nouă colecție de cărți despre **Charles Chaplin**. Este vorba de scrierile lui **Pierre Leprohon**, a cărei ediție din 1957 este adusă la zi printr-o completare autorului făcută special pentru ediția românească. E un chip de conlucrare cu istorii traduse, ce ar putea să-i stimuleze pe alții.

● Desenatorul **Nicolae Cristea 908-1936** este cuprinzător reprezentat în albumul pe care Eugen Iacob îl publică la «Meridiană» (totuși, măcar 3 din cele vreo 20 de ulyeri cite au mas de la el meritau a fi reproduse în acest cadru, cu titlul de **exempli gra**). Textul prezentării și aparatul critic inimă ajută la înțelegerea lucrării.

● Foarte bună inițiativa aceleiași edituri de a publica albume (însoțite de conținut critic) care să ilustreze tezaurele diverselor noastre muzee — cel de la Republicii, al satului, cel etnografic al Transilvaniei etc. E un prilej de cunoaștere și un moment de emoție estetică la care cititorul are dreptul. Un indemn la cercetarea pe viu a acestor tezaure. În această serie se înscrie și celentul volum al Mariei Ana Musicescu despre **Muzeul Mănăstirii Putna**. E cînd totuși niște cataloage științifice și acestor muzee, fie deocamdată și ictiografiate, pentru uzul cercetătorilor!

● Tot la «Meridiană» de notat (în seria Monumentele patriei noastre) apariția scrierii lui Ion Albescu despre **Turnu-osu**, celebra întăritură militară și valul de pe valea Olteului (scurte cronologii ale acestor monumente, de 2-3 pagini, ar putea fi anexate fiecărei asemenea lucrări, cititorul avînd astfel la demînă o utilă oglindă rezumativă).

cinema

Marcello Mastroianni

● **Rio Conchos**. O istorie cam înlămășată, modelată destul de neindemnic pentru a putea fi împinsă în familia aternului. Realizator: regizorul american Gordon Douglas. În distribuție: chard Boone, Stuart Whitman (Acmeni minunați în mașinile lor zburătoare). Tony Franciosa, Jim Brown, endo Wagner.

● **Nume străin**. Cîntea și demnitatea unui om dezbătute într-un film școlar, școlărește cursiv. Regia: I. Sulman (producție a studioului Bielorusfilm). terpreți: Iuri Saranțev, Klara Luciko, Tașkov, V. Balășov, A. Dubrovina.

● **Împăratul Cioc de Sturz**. Neară plăcut să recomandăm acest basm după frații Grimm) deopotrivă copiilor și maturilor. Se pare însă că ecranul găsește rar, foarte rar, echivalentul cinematografic al acelei fantezii care, în paginile cărții, încîntă deopotrivă pe mari și mici. Regia: Walter Beck (R.D.G.). Interpreti: Manfred Krug, Karin Ugawski, Martin Flörchingner.

● Actori care trebuie văzuți: **Ludmila Saveliava** (Război și pace, seria all-a), **Sophia Loren**, **Marcello Mastroianni** (Căsătorie în stil italian), **Jean-Paul Belmondo** (Week-end la Zuydcoote, Omul din Rio).

● O întâlnire cu universul copilăriei lui Labis este prin sine însăși emoționantă. Scurt-metrajul **Nicolae Labis** realizat de poetul Gheorghe Tomozei și regizorul Erich Nusbäum ne mijlocește această întâlnire.

● Universitatea populară din București închină cursul său de cinematografie la sfîrșitul acestei săptămîni (mai precis: mîine, duminică, ora 10) memoriei lui **Zbigniew Cybulski** (prezintă regizorul Andrei Blaier). După cum se vede, Universitatea populară s-a dovedit mult mai sensibilă la reacția publicului decît cei care programează filmele în oraș și care n-au avut urechi să audă insistențele cerînte ale criticii de a relua una din creațiile marelui actor polonez.

● Presa franceză anunță că reputatul cineast american **Joseph Losey** (stabilit din 1954 în Anglia) a scris un scenariu special pentru **Brigitte Bardot**. Să fie adevărat?

disc

● Un disc antologic — peste treizeci de ani de muzică ușoară românească (bună!) — aparținînd maestrului emerit **Gherase Dendrinu**. De la «Drum bun», compus în 1937, și pînă la «Porumbelul călător» (inedit) găsim pe discul intitulat «Melodii de Gherase Dendrinu» zece piese de excelentă muzică, adevărată muzică (cu mai puțin sau chiar de loc yey). Orchestra de estradă a Radioteleviziunii și orchestra Electrecord au colaborat cu interpreți din mai multe generații (Gică Petrescu, Dorina Drăghici, Doina Badea, Ilinca Cerbacev, Constantin Drăghici) pentru ca să putem asculta: «Cîntă o mandolină», «Mă gîndeam la tine», «Nu uita că într-o zi ne-am iubit», «Să nu ne despărțim», «Cine mi-e drag mă așteaptă», «Drum bun», «A fost odată o zi de mai», «Tinerete», «Tangoul de demult» (EDD-1147).

● **The Carrolls** (cvartet vocal), acompaniat de «The Guys» (formație instrumentală), ne cîntă o serie de supratensiionate shake, bounce, slow-rock, twist, slop și rock (simplu). În sfîrșit, casa noastră de discuri traduce titlurile pieselor înregistrate pe disc (EDD-1150).

● Un bun recital de muzică ușoară italiană contemporană ne oferă... **Luminia Cosmin** și orchestra Electrecord. Din sumar: «Tipi da spiaggia», «Piu di te» etc. (45-EDC-793).

● Pentru cei care cunosc și apreciază «La un pas de fericire», «Ce ști tu», «Litoral tangou» și «Gîndul meu», va fi interesant să le asculte și în versiune maghiară, interpretate de Ilona Moțica (o voce frumoasă!) (45-EDC-802).

muzică

● Mai întîi citeva notații și reveniri asupra unor programe care și-au schimbat datele:

a) Recitalul de sonate **Ștefan Ruha-Ferdinand Weiss** (Veracini, Beethoven, Olah, Brahms) care nu a avut loc la data inițial anunțată este reprogramat, la sala mică a Palatului, în 9 aprilie.

b) După o săptămînă de pauză Orchestra simfonică a Radioteleviziunii își susține programul Beethoven-Gheorghe Dumitrescu (Concertul al IV-lea de pian și, respectiv, Oratoriul Tudor Vladimirescu) în ziua de joi 13 aprilie (Studioul de concerte al Radioteleviziunii). Sîmbătă și duminică, întreg ansamblu

Mariella Rădulescu-Demetrian

simfonic și corul, sub conducerea dirijorului **Iosif Conta**, participă la Festivalul internațional din Bulgaria intitulat «Zilele muzicale ale orașului Ruse».

● Pianista spaniolă **Alicia de Larrocha** cîntă sîmbătă și duminică cu Filarmnica «George Enescu» (revenită din turneul în U.R.S.S.) Concertul în la minor de Schumann. Dirijează Mihai Brediceanu (Enescu, Beethoven). Artista ne invită (11 aprilie) și la un recital cu muzică de Antonio Soler, Bach, Schubert, Granados și Albeniz, la sala mică a Palatului.

● În 14 aprilie surorile **Leonora și Florella Geantă** dau un recital de sonate (Mozart, Beethoven, Schubert), sala mică a Palatului.

● După execuția integrală a ciclului de concerte pentru pian de Beethoven cu filarmnica «Moldova» la sași, pianista **Mariella Rădulescu-Demetrian** va prezenta cu Orchestra filarmonică din Bacău, vineri 14 aprilie, Concertul nr. IV în sol major al aceluiași compozitor.

teatru

● **Procesul Horia**, impresionantă dezbateră dramatică de Al. Voitin, stăruind asupra aspectelor dezvăluite în instanța judecătorească a vremii. În confruntare cu aparatul asupritor, figurile legendare ale lui Horia, Cloșca și Crișan se desenează limpede, cu forță epică, în tablourile de un intens dramatism. Regia și scenografia lui Liviu Ciulea au creat un spectacol remarcabil, sobru, cu forță de sugestie și evocare, o galerie de portrete bine definite (urmind doar ca ritmul reprezentății să fie dinamizat). Octavian Cotescu abordează cu succes un rol cu totul diferit față de cele cu care ne-a obișnuit pînă acum, vînd maturitate creatoare. Bine conturată compoziția lui G. Măruțiu. Un debut teatral bucureștean: Ion Besoiu.

● Am fi așteptat un repertoriu și spectacole mai interesante (și mai ales într-un ritm mai viu) de la Studioul Institutului de teatru. Semnalăm ultima premieră: comedia lui Mihail Sebastian **Ultima oră** (clasa Dinu Negreanu). Notăm cîteva tinere talente promițătoare: Ilona Dunăreanu, Ioana Casetti, Carmen Galin și mai ales Victor Strengaru. În distribuție și doi tineri concușți mai ales în postura de cîntăreți de muzică ușoară — studenții Cristian Popescu și Mihail Dumbravă.

● Teatrul Tîndărică e din nou mesager peste hotare al teatrului românesc. Cu decorurile și... interpretii în lăz, teatrul își prezintă cunoscutele sale succese într-un lung turneu în Franța.

● Matineele literare ale Teatrului evreiesc de stat din București au și meritul de a face cunoscute mari opere ale literaturii universale. Recitalul **Spunînd da, spunînd nu** (cu toate perfecțiunile sale actoricești) e un exemplu în acest sens. Din păcate, de această dată ilustrația coregrafică a fost slabă. Ultima premieră este **Vioara lui Stem-**

Valeria Gagealov

peniu — dramatizare cu implicații folclorice după una din cunoscutele nuvele ale lui Șalom Alehem — în regia actorului Ben Poplicher. În distribuție: Sevilla Pastor, Nușa Grupp, Carol Marcovici, Irina Dall etc.

● Turneele tîrzelor din provincie s-au îndreptat în aceste zile de primăvară și spre Capitală: Constanța, Pitești, Arad și în curînd Piatra Neamț. Oare să nu fie încă un argument spre împlinirea mult doritei săli a teatrelor de provincie, cu o stagione permanentă?

● **Tartuffe** a fost reluat pe scena Teatrului Național din București, cu o distribuție înnoită, dar cu aceeași viziune generală, pe linia unei montări realiste. Rolul titular aparține lui Ion Fintescu, alături de Valeria Gagealov, Jeanine Tomescu, Rodica Popescu, Cosma Brașoveanu, Gh. Popovici-Poenaru.

● Premieră pe țară la Brașov — **Soarele de andezit**, piesă de E. Poneanu și Mihail Raicu (anunțată ca parte a unui ciclu?), inspirată de figura lui Decebal. Regia aparține unuia dintre autori — M. Raicu.

● La invitația Teatrului Municipality din Bonn, regizorul Lucian Giurcescu a fost invitat să monteze piesa **Mirosul florilor**, de James Saunders, pe această scenă. Premiera spectacolului va avea loc în cursul lunii mai.

plastică

● La Galeriile de artă de pe bd. Magheru 20, o expoziție familială de pictură: cea a soților Rodica și Iacob Lazăr.

Rodica Lazăr, la o a doua expoziție personală, își redemonstrează aplecarea spre portret și peisaj, cu vizibila tendință de a se exprima mai sintetic. Universul psihologic pe care-l abordează — cu precădere cel al copiilor — are o anume gravitate, o seriozitate ușor melancolică: băieții pictați de Rodica Lazăr contemplant lumea cu candoare dar și cu o precece înțelepciune, întuindu-și parcă responsabilitățile viitoare. În peisaj, pictorița nu cultivă picorescul gratuit, ci sensurile dinamice ale naturii, vigoarea culorilor, armonia formelor. Peisajul industrial e realizat într-o tonică simfonie de galben și griuri, într-un decorativism al formelor cam prea văzut, cam prea știut.

Iacob Lazăr își circumscrie pictura în aproximativ aceeași arie tematică ca și a Rodicăi Lazăr — probabil «documentarea» se face concomitent. Dar în pictura lui, fie portret, fie peisaj, formele se estompează tot mai mult, culoarea devine atotputernică. Iacob Lazăr practică mai mult o pictură de atmosferă, de poezie, celebrînd orele zilei, anotimpurile și întuind fiecareia tonalitatea afectivă corespunzătoare; dar «Toamna» și «Iarna» au, ca și «Primăvara», aceeași exuberanță stenică, aceeași vitalitate coloristică pe care o regăsim în «Ciocîrlile» sau «Moară la Epurenii». Cînd însă pictorul își pulverizează total desenul, pictura își mai pierde din echilibrul interior și chiar din cel coloristic.

● **Colecția de artă comparată** (str. Dr. Obedeanu 3), inițiată de dr. Slătineanu, răspunde în primul rînd interesului pentru pictură și grafică al vizitatorilor: sînt expuse aici desene și gravuri de Rembrandt, Dürer, Callot, Delacroix, Corot, Van Gogh, picturi de Grigorescu, Luchian, Pallady, Iser, Ghiță. De asemenea, poate fi văzută aici o impresionantă colecție de ceramică, ce cuprinde de la anticele piese grecești și pînă la ceramica noastră populară de Oboga sau Hurez, ca și valoroase piese de mobilier, orteveire, broderii, arme de epocă.

televiziune

DUMINICĂ 9 APRILIE. Reamintim retransmiterea concertului simfonic duminical (vezi și rubrica «Muzica») (12.15) ● Stadioanele sportive — în sunet și imagini (după-amiază) ● **Magazin 111**. Ne exprimăm din nou părerea că aici se impun renovări radicale (18.15) ● «Glasul pămîntului» — «Documente de piatră» — comentate de Fănuș Neagu (19.30) ● Apreciatul nostru tenor Ion Piso ne oferă un concert acompaniat de orchestra Radioteleviziunii (19.55) ● În premieră pe țară: filmul artistic «Pescarii din nordul sălbatic» (20.30) ● Un divertisment muzical-instrumental — «In București iubim» ● Cîntărețul Franck Schöbel din R.D.G. invitat al studiourilor T.V. (22.25).

MARȚI 11 APRILIE. Cea de-a opta călătorie a căpitanului Cook (19.30) ● «Din nou despre calitate» este tema emisiunii economice transmise în direct de la Uzinele Electromotor Timișoara (20.00) ● Plăcută reîntîlnire cu vechea (și uneori neglijată) rubrică «Istoria teatrului universal». Tema: Leonid Andreev și Franck Wedekind. Interpretă: Carmen Stănescu, Eliza Ploeanu, Eva Pătrășcanu, Liliana Tițău, Rodica Tuțianu, Mircea Albușescu, George Carabin, George Oprina, Emil Liptac, Matei Gheor-

ghiu și alții. Prezentă conf. univ. dr. Ovidiu Drimba (21.00) ● Un recital al pianistului polonez Ryszard Bakst (22.30).

MERCURI 12 APRILIE. ● Teledronica economică va dezbate tema: «Arhitectura modernă, frumusețe... dar și eficiență economică». Participă la discuții arhitecții Octav Doicescu, Cezar Lăzărescu, Dinu Hariton, Dan Stănescu (20.00) ● **Clubul tineretii** (o mai fi întinerit între timp) (20.30) ● Un film drăguț: «Coplan își asumă riscul» (21.00).

JOI 13 APRILIE. La rubrica economică intitulată **La ordinea zilei** este programată o transmisie în direct de la Fabrica de mașini-unelte și agregate din București pe tema «Perfecționarea organizării pregătirii fabricației în toate etapele ei» (19.40). ● Cîteva secvențe marcînd momente importante din istoria filmului (20.00) ● **Teleglob** ne va conduce într-o plăcută croazieră de la Atena la Corfu (20.15) ● «Dactilografi», cunoscuta piesă a lui Murray Schisgal prezentată la Studioul mic (20.40) ● Rubrica **X,Y,Z** își propune o temă foarte atractivă: «Cum se stabilește autenticitatea unui tablou» (21.30) ● Criticul Iordan Chimet prezintă emisiunea literară intitulată **La bolta rece** (22.05).

VINERI 14 APRILIE. Un montaj folcloric intitulat «Comori de artă românească» (19.30) ● Urmează rubricile de vineri: **Săptămîna** (20.00), **Avanpremieră** (20.45), **Reflector** (21.00) ● O emisiune de muzică ușoară (21.20) ● Filmul sovietic «MI-am cumpărat un tată». O comedie bună (21.30).

SÎMBĂTĂ 15 APRILIE. Din programul serii acestui sfîrșit de săptămînă reținem: **Telediclopedia** (20.00), **Sfîntul** (21.00), o emisiune reunind cîteva interpreți de seamă ai scenelor noastre lirice (21.50) și înregistrarea din transmisie a Concursului de muzică ușoară al Eurovizunii «Viena-1967» (22.15).

sport

Pronosticul antrenorului Titus OZON la Concursul Pronosport nr. 14 — etapa din 9 aprilie

1. Petrolul-Farul	1
2. U.T.A.-C.S.M.S.	1
3. Politeh. Timișoara-Progressul	1
4. Steagul roșu-Dinamo Buc.	x 2
5. «U» Craiova-«U» Cluj	1
6. Steaua-Dinamo Pit.	1
7. Rapid-Jiul	1 x
8. Ceahlăul P. Neamț-Poiana Cîmpinal	1
9. Olteul Rm. Vilcea-Progressul Brăila	1
10. A.S. Cugir-C.F.R. Timiș.	1 x
11. C.S.M. Reșița-Vagonul Arad	1 x
12. Fiorentina-Milan	1
13. Inter-Bologna	1

coperta noastră

Sculptorul ION VLASIU în atelier.

Fotografie de Hedy LOFFLER

FLACARA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. **ABONAMENTE** la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **TARIF DE ABONAMENT**: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. **TIPARUL** executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

*TIMIȘOARA are respectabila vîrstă de 750 de ani și este amintită în primele documente sub numele de *Castrum Temesiensis*.*

TIMIȘOARA este al cincilea oraș al țării.

Parcurile timișorene formează un adevărat șirag de petale multicolore pe malurile Begăi.

Dar TIMIȘOARA este și orașul găiganei creastă de cocoș, al sarmalelor bănățene cu costiță și cîrnați afumați, al fileului cu sos de bere, al gulașului de pui bănățean, al clătitelor bănățene cu brînză de vaci și stafide.

Toate aceste produse sînt specialitatea restaurantului

„PALACE“ DIN TIMIȘOARA,

care vă invită să-l vizitați ori de cîte ori vă aflați în orașul de pe Bega.